

Šiame numery

Ji mus pasitinka, informuoja ir migdo.
Pokalbis su archeologe
dr. Marija Gimbutienė.
Čiurlioniečių koncertas Detroite.
Mirgos Girniuvienės eilėraščiai.
Konferencija etniškumo ir
švietimo klausimais.
Aloyzo Barono humoristikos taurė.
Poezijos dienų vaizdai Chicagoje.
Ignoruota deklaracija, nuneigtas
manifestas.
Nauji leidiniai.

KAI ARCHEOLOGĖ NEUŽSIKASA VIEN TIK ŽEMĖJE

Pokalbis su dr. Marija Gimbutienė

Dr. Marija Alseikaitė-Gimbutienė yra Europos ir Indo-europinės archeologijos profesorė Kalifornijos universitete, Los Angelėje, ir to universiteto Senovės kultūros istorijos muziejaus kuratorė. Ji yra parašiusi 8 mokslo knygas ir apie 200 mokslinių straipsnių. Daug jų buvo atspausdinti "Journal of Indo-European Studies". Dr. Gimbutienės "The Prehistory of Eastern Europe" ir "Bronze Age Cultures of Central and Eastern Europe" yra naudojami kaip būtinos knygos studentams Europos ir Amerikos universitetuose. Ši tarptautinio garso mokslininkė neseniai šiais metais grįžo iš 4 savaičių kelionės į Indiją ir Australiją. Doktorė maloniai sutiko pasidalinti savo patyrimais ir su "Draugo" kultūrinio priedo skaitytojais.

— Berods, jūs atstovavote JAV-oms tarptautiniame priešistorinės ir etninės religijos kongrese Kalkutoje, Indijoje. Gal papasakotumėt apie kongreso apimtį ir tikslą? Ar turėjote progos nuvykti į indų šventyklas ir šventas vietas?

— Vykau į antrąjį simpoziumą, suorganizuotą Indijos sektoriaus International Association for the Study of the Prehistoric and Non-Literate Religions. Dalyvavo tik vienuolika užsieniečių, po vieną iš kai kurių Europos valstybių, Australijos, Filipinų ir Japonijos. Atstovavau JAV oficialiai, bet praktiškai Lietuvai, nes užklausta kiekvienam indui sakiau, kad esu lietuvaitė ir kad mes beveik galim susisiekti, jei esam susipažinę su lyginamąja indo-europiečių kalbotyra. Stebėjau, kad Indijoje tiek maža lingvistinio išsilavinimo mano kolegų antropologų tarpe (retas žinojas, kur yra Lietuva). Nustebinau Kalkutos universiteto rektorių per priėmimą seno universiteto salėje, kai prašnekau lietuviškais sakiniiais (Dievas davė dantį, Dievas duos ir duonos ir pan.) ir paprašiau išversti. Iš tikrųjų versti beveik nereikėjo.

Mano paskaitos tema lietuvių ankstyviausiąjį dievų (tiksliau "deivų") panteoną Europoje, prasidėjus žemdirbystei (neolitikui), t. y. septintajame ir šeštajame tūkstantmetyje pr. Kr. Daugiausia rėmiaus savo kasinėjimų Graikijoje (Achilejone, Tesalijoje) duomenimis bei savo 1974 metais išleista knyga "Gods and Goddesses of Old Europe, 7000 — 3500 B. C." išleista University of California Press. Geografiškai kitos temos lietuvių pasaulį — Afrika, Azija, Australija, Polinezija, bet kadangi konferencijoje daugiau buvo indų, tai ir teko nemažai išgirsti apie Indiją. Šis kraštas yra neišsemiamas šaltinis religijai tirti, tiek Indijos aborigenų, tiek hinduizmui, tiek kt. Oriento religijoms.

Antroji konferencijos dalis vyko Santiniketane, Rabindranath Tagoro įkurtame universitete. Iš ten mes lankėme pri-

imityvius kaimus, stebėjome religinius papročius ir kasdieninį gyvenimą. Su dideliu entuziazmu kaimų gyventojai specialiai mums šoko, dainavo, inscenizavo mitus, vaišino savo valgiais. Toks tiesioginis susidūrimas su Indijos kaimiečių gyvenimu buvo neįkainojama patirtis. Vien dėl jos apsimokėjo leistis į kelionę.

Po konferencijos lankėme šimtus Hindu šventyklų į pietus nuo Kalkutos — Puri, Konarok ir Bubanešvar, bei Khajuraho, tarp New Delhi ir Kalkutos. 8-13 amžių šventyklos garsios dievų skulptūromis: sienos ištisai padengtos akmens skulptūromis, vaizduojančiomis indų dievus ir deives bei mitines scenas. Kai kur tos senosios šventyklos naudojamos dar ir šiandien, į jas netikėliai, tokie kaip mes turistai, neleidžiami. Aplink jas žmonių pilna kasdien, tarytum per amžinai vylistandius atlaidus. Garsioji saulės dievo Sūry šventykla Konaroke, žirgų "traukiama" ant ratų iš 12-13 amžiaus — pasakiškas Hindu religijos paminklas. Šimtai panašių šventyklų yra aplink Khajuraho, kur neseniai atrastos ir ne visiems turistams žinomos. Po Khajuraho sekė Agra, kur visą dieną praleidome prie subtilaus grožio Taj Mahal. Varanasi (Benares) ant šventosios Gangos kranto iš arti patyrėme vienos šventumą: matėme minių minias šventojų Gangoje besimeldžiant, besiprausiant, matėme dailiai sukratus lauzus pakrantėje, kuriuose degė laiminčiai iškeliaujantieji mirusieji.

— Ką matėt dar šalia religinės srities Indijoje?

— Tebestovi virtinės vaizdų iš Kalkutos. Tikiu ir netikiu, kad juos mačiau. Daug kartų norėjosi šaukti: nerealybė, ne-tiesybė, negali būti...

Pro tirštą rūką ir smogą anksti rytą vos pastebi kauburius "maišų" ant šaligatvių, bet jie pradeda judėti. "Mašai" pavirsta egzotiškos išvaizdos žmoniškais. Tai rudai pilka masė Kalkutos benamių. Jie keliai, prausiasi gatvių balose, užsikuria savo lauželiais ar krosnelės karvių mėso kuru. Vaikų ir senelių dienos darbas "kepti blynus" iš karvių blynų, primaišant su smėliu ar šiukšlėmis.

Tarptautinio archeologų kongreso dalyviai Alpių kalnuose ieško priešistorinių laikų įrašų uolose. Antroji iš kairės dr. Marija Gimbutienė

Tuščios vietos palei gatves ir aptrupėjusios griūvančių namų sienos aplipdytos tokiais blyneliais su pirštų įspaudomis. Kai jie išdžiūsta, gerai dega. Tarp gatvių gyventojų maišosi karvės. Tokios ramios, patenkintos. Kartais sugalvoja eiti tiesiai per "trafiką", supainioja miesto susisiekimą. Keliauja į parkus, skabo gėles. Niekas nieko joms nedaro, niekas nemelžia. Ir jų buvimas užtikrina gerovę, kuri nėra.

Taip ryškiai tebebatau rikšos damas su purpuriniu taškeliu vidury kaktos ir blizgučiu, perversu per nosies šnervę, apsisiautusias spalvingomis sari. Rikšas traukia sušilę, basi, susilenkę skelėliai. Jie bėga ir bėga ir bėga, tarytum jų motorukai, kaip žaislelių, automatiškai prisukti. Tokias indų damas ir jų aukštosios kastos vyrus teko susitikti privačiuose namuose. Ten buvo daugiau tarnų negu svečių. Teko matyti fantastiškas indų ir aplamai orientalinio meno privačias kolekcijas, indų kraičio skryniais ar spintais, pilnas nepaprastai gražiai indiškais raštais, auksu ar sidabru atautais ar batik būdu dažytais sari.

Išvykstant iš Kalkutos į Puri, teko susidurti su Kalkutos gele-

žinkelio stotimi. Reikėjo prasi-stumti ir perlipti per tūkstančių naujai atvykusių benamių kūnus. Tie bėdžiai, nežinodami kur eiti ir kur dėtis, nusprendžia pasilikti stotyje. Kalkutos "stotis" tikrai reiškia "stoti". Nevisai lengva prasiskverbti iki savo traukinio.

Nors jau ir praėjo kelios savaitės, bet naktį dar vis atsidubindų nuo trinkelėjimo — tai auto trinkelėjimas į bėgantį vaiką pirmąją naktį, kai mus vežė iš aerouosto į viešbutį: vairuotojas stuktėlėjo, vaiką bloškė į šalį, bet nesustojo, tik nusileikė. Vaikas buvo aborigenų kilmės, iš gatvės gyventojų. Nežinau, ar užmušė ar sužeidė, gal sulaužė kojas ir rankas. Tokiu įvykiu pakrikštyta, sekančią dieną norėjau važiuoti namo, tik dėl tos konferencijos pasilikau. Žodis "baisu" čia nėra per stiprų pavartoti. Šį šurpų vargą ir socialinę nelygybę yra baisu ir skaudu matyti atvykusiems iš Š. Amerikos ar iš Vakarų Europos.

— O kokie vėjai nunešė jus į Australiją? Ar susitikote ten su mūsų tautiečiais?

— Labai palankūs vėjai mane nunešė į Australiją iš Indijos, Tailando ir Indonezijos. Atsidūriau beveik Eldorado saloje, kur Laima lėmė mūsų tautiečiams susisukti gūžteles. Man vaidenosi, kad pabuvau Lietuvoje — tiek daug pajutau nuodirdumo, vaišingumo, neišsigimimo ir nesustingusio lietuviškumo! Lankiausi Sidnėjuje, Kanberoje ir Melburne. Sidnėjuje teko susidurti beveik su visa lietuviškąja bendruomene, teko žodį tarti Vasario 16-tos progą, o sekančią dieną Plunksnos klube, kuriam talentingai vadovauja poetas ir redaktorius Vincas Kazokas, talkinamas Genovaitės Kazokienės ir visos eilės kultūrininkų, skaičiau pasakaitą apie lietuvių mitologiją. Buvau labai maloniai nustebin-

ta gyvybingu domėjimusi savąja mitologija, pasaulėjauta bei kilme, ko per beveik 30 metų JAV nepatyrėu, išskiriant, gal būt, Santaros suvažiavimus. Panašūs pergyvenimai sekė Melburne Karazių ir Jakučių pastogėse, kur ilgai tęsėsi diskusijos tomis temomis. Teko beveik apstulbti, pamąčius Sidnėjaus ir Melburne lietuvių klubus — didžiuliai namai su salėmis, seklyčiomis, valgyklomis — jų sienas padengtas Australijos lietuvių dailininkų ir grafikų darbais. Tokių lietuvių klubų Amerikoje nemačiau.

— Be archeologijos, jūs ypatingą dėmesį kreipiate į antropologiją? Koks ryšys tarp šių dviejų mokslo šakų?

— Pagal Amerikos mokslų tradiciją archeologija priklauso kultūrinei antropologijai, t. y. mokslui apie žmonių sukurtas kultūras. Archeologija tyrinėja praeities kultūras ir vadovaujasi specifiniais metodais, pritaikintais kasinėjimams, chronologijos nustatymui ir t. t. Nuo vaikystės domėjausi tautosaka, liaudies menu, kalba ir visu tuo, kas rišasi su lietuvių ir aplamai baltų kultūros istorija. Šis tradicinis mano domėjimasis savąja kultūra daug padėjo tyrinėjant ir kitus Europos kraštus, ypač liečiant indo-europietiškas problemas.

— Ar rengiatės dar tęsti kasinėjimus Jugoslavijoje ir Graikijoje?

— Ateinančią vasarą planuoju užbaigti kasinėjimus Achilejone, šiaurinėje Graikijoje, — labai svarbias neolitines gyvenvietes iš septintojo ir šeštojo tūkstantmečių pr. Kr. Kol nebus trys ar keturi tomai su tyrinėjimų duomenimis baigti atspausdinti iš visų mano tyrinėtų vietų per paskutinįjį dešimtmetį (Obre, Bosnijoje; Sitagroi, (Nukelta į 2 psl.)

Kertinė paraštė

Ji mus pasitinka, informuoja ir migdo

Niečnieko neturiu prieš spaudą. Ji visuomet buvo reikalinga. Pamenu, mokykloje iš laikraščių lankstydavome napoleoniškas kepure. Mamos lieptami parnešdavome į laikraštį suvyniotas silkes. Antrojo bolševikmečio pradžioje iš "Tiesos" puslapių sukdavome bankrutės. O žiemą, kai stigo malkų, tuo pačiu laikraščiu kūrendavome krosnį.

Tai gi, praeitis išklijo pagarbą spausdintam žodžiui.

Bet ar neatrodo, kad nūdien spausdintų leidinių yra per daug. Su jų krūvomis norom nenorom susiduri namuose, bibliotekoje, įstaigoje, kirpykloje, gydytojo laukiamajame, beveik visur... Visi trokšta mus apšviesti.

Atrodo, jei bent keliolikos puslapių kasdien nepervarysi, galvelėje bus tušuma. Juk negali gyventi be informacijos. Negali nežinoti, kas buvo išrinktas, pagrobtas, nužudytas, nuteistas, kiek nuostolių padarė drebėjimas, ką pasakė toks ir toks glušas diplomatas, su kuo vėl susituokė tokia ir tokia kosmetiška žvaigždė. Tie dalykai labai svarbūs gyvenime.

Grįžti į namus. Iš papratimo griebti dienraštį. Per kelias minutes susidoroji su pavluotais lietuviškais. Po to griebti žurnalą. Peržiūri iliustracijas, ilgėliau stabtelėdamas ties gražuolių atvaizdais. Dar po to, pavakarienavęs, atsiverti storą romaną. Tai jau aukštesnės kultūros laiptas. Imi skaityti, kaip įprasta, patogiame minkštasuolyje. Darbo žmogui gi reikia atsipūsti. Kaip įprasta, užmiegi prie trečio puslapio, kur labai sudėtingas herojus sąmonės srautu šneka apie savo vidinį chaosą.

Iš visko matyti, kad be spaudos sunku apsieiti. Ji mus pasitinka, painformuoja ir gražiai užmigdo.

Kritikas, kurio straipsniais džiaugiasi laikraščiai, bet nesidžiaugia skaitytojai (nes neskaityto), štai kaip aptarė tragiško tembro poetus: "Jų eilėraščių petnešos tiek įtemptos, kad dar vienas timptelėjimas, ir pamaty-

site — atsitiks nelaimė".

Mūsų spauda tampriai susijusi su žurnalistika. Tokia jau tradicija. Įsitikinau tuo, nusipirkęs gana gražų ir visapusiškai išvalgų leidinį "Lietuvės žurnalistas" (Nr. 6). Bevertydamas, pamatė, kaip plačiai Amerikoje veikia lietuviai laikraštininkai, susiorganizavę nuo vandenyno iki vandenyno. Štai, losangelietis J. Kuprionis pažymi: "Taip pat daugumas žurnalistų skyriaus narių dalyvauja visokiose kitokiose org-jose".

Akimoju nustebe, pagalvojau: "Negi žurnalistų skyriaus nariai dalyvauja visokiose kitokiose org-jose?" Pasirodo, brūkšnelis(-), trumpinantis žodis "organizacijose", pavirto raide "i". Kiek žinau, Los Angeles žurnalistų skyriaus nariai yra padorūs žmonės ir apie bet kokias orgijas negalvoja. Jie linksmisai tik baliuose.

Išvada: pavojinga trumpinti ilgą žodį. Pavyzdžiui, betrumpinanti: sąjunga taptų sa-ga ir ūkininkas ū-ku, estafetė es-te ir pan. Beskaitydamas rusų rašytojo Vasiliaus Rozanovo (1856-1919) trumpą apsakymą, tikriaus savotišką asmeninę išpažintį "Sapnas pro plyšį", suradau vietą, kur minimas Gedimino sapnas.

Rozanovas rašo: "Keista, kiek įvairių gyvulių gyvena manyje. Sakalas ir tigras. Dargi kilnioji stirna. Nenorėčiau minėti karvės su didžiuliais tešmenimis. Visa tai glūdėjo mano pirmapradeje būklėje. Tiesa, girdėjau, kad vienas lietuvių kunigaikštis, užmiges ant Neris kranto, susapnavo vilką, staugiančią taip baisiai, tarsi joje tupėtų visos tūkstantis vilkiukų".

Reikšminga užuomina. Vadinasi, įvairūs gyvuliai tūno žmogaus dvasioje. Daug vilkiukų. Vyautas Alantas savo romane "Amžinas lietuvis" Gedimino sapne irgi mato reikšmingą lietuvišką versmų simboliką. Aple tai verta dažniau pamąstyti. Ypač dabar, kai visokių veikėjamųjų strategijose lietuvis lietuviui neretai tampa vilku. Pr. V.

Hindu šventyklos detalė. Frize žygiuoja kariuomenė. XI amžius. Khajuraho, Centrinė Indija.

dr. Marija Gimbutienė Pokalbis su

(Atkelta iš 1 psl.)

Graikijos Makedonijoje; Anza, Jugoslavijos Makedonijoje; ir Achilejone ties Farsala, Tesalijoje), nepradėsiu nauju.

— Kaip yra su archeologiniais kasinėjimais Lietuvoje?

— Darbas vyksta. Gal ne tokiu dideliu tempu kaip pietinėje Europoje. Daroma kiek galima, nors ir trūksta lėšų. Iširta visa eilė piliakalnių, kapų, daug naujo rasta Vilniuje Gedimino kalno papėdėje. Ties šventąja prie Baltijos jūros atkastos žvejų sodybos iš prieš 4-6 tūkstančius metų su stebėtinai gerai išlikusiais žvejų tinklais, žančiais, gintaro dirbiniais, dievų skulptūromis ir kt. (pastariejiems kasinėjimams vadovavo dr. Rima Jablonskytė-Rimantienė).

— Savo srityje jau esate Parnaso kalno viršūnėje ir, būdama pačiame kūrinyje, kaip planuojate ateityje?

— Dėl Parnaso kalno viršūnės: aš jos visai nemėnuoju matyti, nes jei aš ją regėčiau, tai nebematytiau jokių kitų viršūnių. Kas beliktų? Ar šiuolaikiniai žemyn risti?

Šiais metais nuo dabar dar turėsiu sabatinus šešis mėnesius iki rudens semestro. Gal parašysiu knygą „Senoji Europa“. Ji turėtų atskleisti Europos civilizacijos gimimą iki indo-europiečių įsiveržimo (apie kuriuos esu nemažai rašius). Be to, esu pasirašiusi sutartį iki 1977 metų parašyti Rytų Europos pristorės tomą — pirmąjį tomą dešimties tomy istorijai, leidžiamai Washington University, Seattle. Svajoju kada nors parašyti knygą apie baltų mitologiją, pasinaudojant savo paskaitų medžiaga Kalifornijos universitete, Los Angeles.

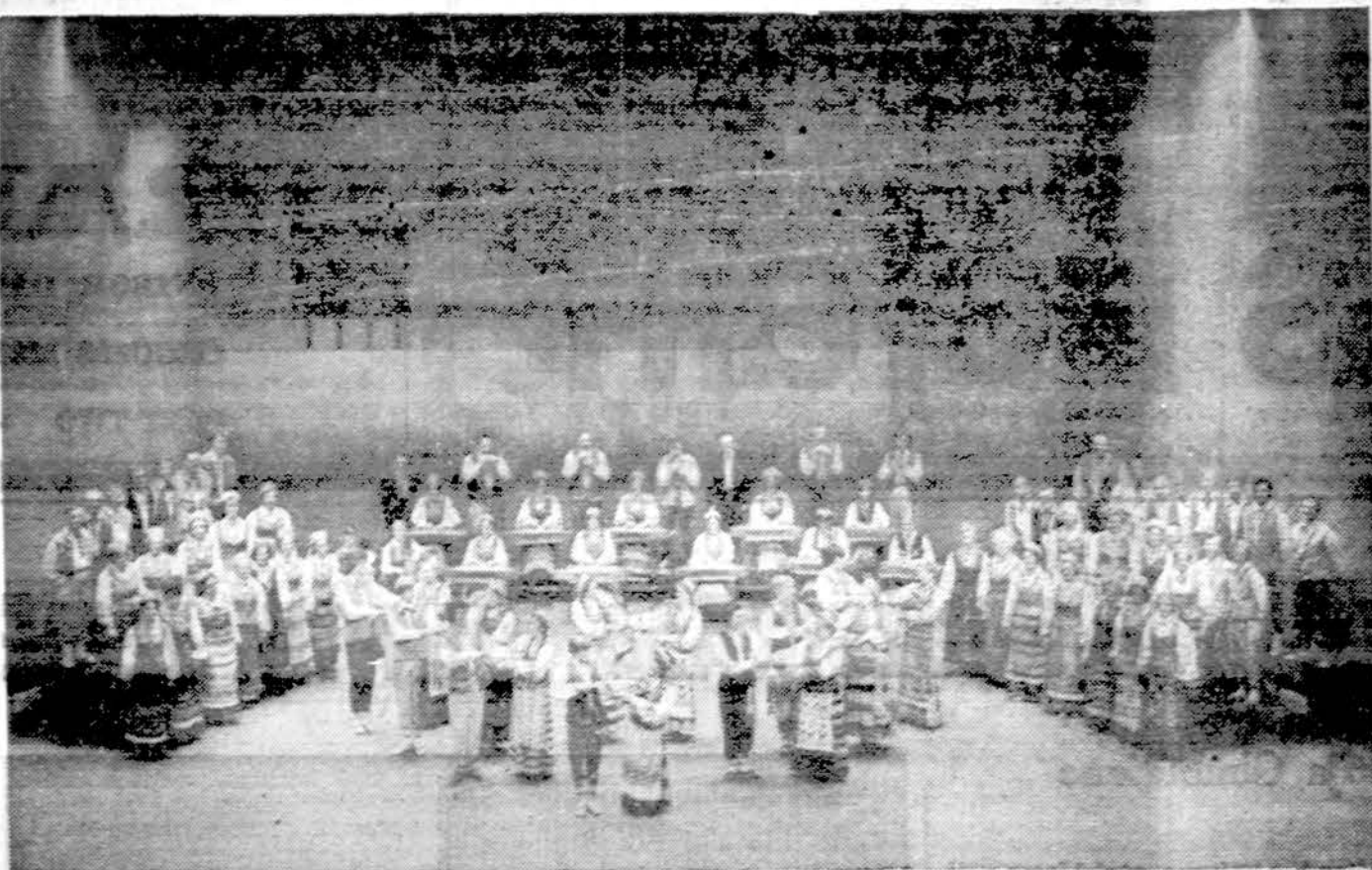
— Perna nuo spalio mėn pradėję veiktį jūsų suorganizuotas, amerikiečių visuomenei skirtas „The Baltic Heritage Radio“. Kaip sekasi? Ar sklandžiai eina darbas su latviais ir estais?

— Darbas eina labai sklandžiai, nes talkininkų puišius nuosirdus žmonės, dirbdami veltui. Kol kas netrūksta entuziazmo. Mūsų tikslas skieisti, kelti ir stiprinti baltų (o mums, lietuviams, lietuvių) tautinį identitetą ir prestižą amerikiečių visuomenėje, kalbėti apie baltų kilmę, lietuvių, latvių ir estų istoriją, folklorą, mitologiją, literatūrą, duoti kiek galint daugiau muzikos bei nuolat priminti tų kraštų prastą suverenumą bei žmogaus teises.

— Jūsų būrelis š. m. kovo 14 d. Los Angeles surengė „Folklorinė popietė“ tikrai buvo labai originali ir bene pirmą kartą tokio pobūdžio rengimas rengiamas Amerikoje. Ką jūs patį apie tai galvojate?

Iš tikrųjų buvo vis dėlto šis tas kitaip nei per įprastus parengimus. Originali programa, kad joje nemažai mitologijos ir folkloro, kuriuos pateikė rašytojas Liudas Dovydenas, dainininkė Stasė Pautienienė ir aš pati. Pelnas paskirtas Baltic Heritage Radio lietuviškajai programai išlaikyti.

Negali nesizavėti Marijos Gimbutienės kūrybiniais polėkais ir ta prometėjiška drąsa bei neišsėsiama energija, su kuria ji nuosekliai ir sistemingai metasi į naujus darbo barus. Retas kuris per savo ilgą gyvenimą gali tiek nuveikti, kiek dr. Gimbutienė jau atliko, dar būdama pačiame amžiaus gražume.

M. K. Čiurlionio ansamblio tautiniai šokiai su choru, kančių ir pučiamųjų tautinių muzikos instrumentų orkestru. Nuotr. Foto Arts, Inc.

Kai grįžtame patys į save

Čiurlioniečių koncertas Detroite.

S. SLIZYS

Čiurlioniečiai pademonstravo mūsų tautinio meno visumą gegužės 16 d. Fördo auditorijoje, vienoje iš pirmųjų koncertų salių Detroite. Apie Čiurlioniečius daug rašyta, daug kalbėta teigiama prasme ir gal kai kam atrodo, kad nieko naujo apie juos negalima pasakyti. Tačiau, jei Čiurlioniečiai iki šios dienos tebėra tokie, kokių matome ir girdėjome Detroite, visi sutiks, kad verta juos dar kartą paminėti, nes jie priklauso prie tu, apie kuriuos kalba jų pačių nuveikti darbai. Jie palaikė lietuvišką dviasių Vokietijoje ir nenuilstamai tebeįvairina mus išvijoje. Ansamblio ištikimybė grynai tautiniam žanrui mus patraukia, žavi ir nepaprasta jėga mus cementuoja ir grūdina. Detroite jie dar kartą įrodė, kad mūsų tautinis menas yra nerūdijantis, neišvengiamas

Koncertas pradėtas Amerikos

Paskendusi ligi ausų savo profesiniame darbe, ji išsaugojo ir stipriai plakančią širdį savo tautai. Prieš pusmetį ji įsteigė „The Baltic Heritage Radio“, kad lietuvių, latvių ir estų galėtų kalbėti plačiai amerikiečių visuomenei apie savo tautų kultūrą ir apie rusų įvykdytą neteisę. Kitos lietuvių ir baltiečių kolonijos turėtų pasiekti šiuo pavyzdžiu, įsteigiant panašias radijo programas. Jau seniai išėiti į plačiąją viešumą su savo kultūra ir su savo skausmu.

Asmeniškai mane sieja dvastiniai ryšiai su Juozo Keliučio redaguotu savaitiniu kultūros žurnalu „Naująja Romuva“, ku-

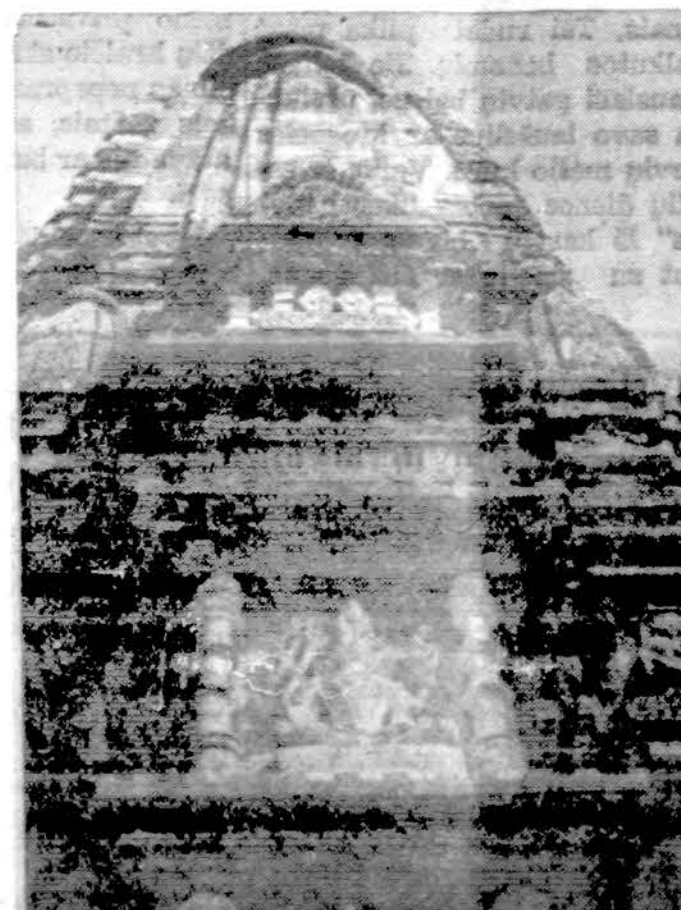
rioje aš bendradarbiauju, ir su „N. Romuvos“ bičiulių sąjūdžiu, kuriame aš veikiu. Vieną kartą užklausiau J. Keliučio, kas yra toji Marija Alseikaitė, kuri taip gražiai rašo straipsnius? Keliautis atsakė: Tai jauna, gabi ir graži mergaitė. O ji buvo tuomet tik 17 metų.

Praleidę porą skaidrių valandų ir pavaišinti skania Indijos arbata bei užkandžiais, Vytautas Zelenis, VI. Simoliūnas ir aš noriai palikome vaizdingą Marijos Gimbutienės pastogę, esančią atokiuose Los Angeles užmiesčio kalnuose.

V. Juodeika

Beždžionė su beždžioniuokiu dėvės Durgos šventykloje, pušialajai vadinama „Beždžionių šventykla“, Benares (Varanasi), Centrinė Indija.

Hindu šventykla, XI amžius, Kharahro, Centrinė Indija.

tas meninėje vertėje. M. Petrauskas „Gegužinė daina“ ir A. Mikulskio „Močiute mano“ intonuojant nekėlė problemų nei metrologinę struktūrą, nei balsų vėdimę. Tik J. Čiurlionio „Zvejai“ reikalavo daugiau pastangų išlaikyti choro darnumą. Apšvietimo stiprumas ir spalvų keltimas gerai derino su dainų įvairuojančiais charakteriais ir kartu mūsų tautiniais rūbais spalvingai puošė bendrą ansamblio vaizdą.

A. Mikulskio „Lietuvišką rapsodiją Nr. 2“ kanklėmis solo atliko Danutė Bankaitė, kuriai pasisekė įrodyti, kad mūsų tautinis styginis instrumentas skamba ir gražiai, pakankamai garsiai ir efektingai, kai juo skambina geras instrumentalistas geroje sąlygoje. Danutės pirštų paliestos kanklės skambėjo gryniausiais balsais, kurie pripildė lietuvių širdis džiaugsmo ir kartu pasidžiavimo, o svetimtaučius stebino dar negirdėtu instrumentu.

Moterų choras su kanklių orkestru pritarimu atliko A. Mikulskio šias harmonizuotas dainas: Kur lygis lankos, Audėjos daina, Visi berniukai po akių ir Lazdynėlių. Kanklių muzika tiko moterų balsams ir dainos skambėjo užtikrinta intonacija. Išgirdome gryną mūsų tautos instrumentų muziką, kuri nuskambėjo taip darniai mistiškai „vox celeste“ garsais ir su moterų balsų choru harmonizuose skambiuose iškėlė muzikaliai reto grožio ir brangumo momentus, kurie praėję greit, bet palieka neužmirštami. A. Mikulskio pavyzdina orkestracija ir Onos Mikulskienės geras orkestro paruošimas ir pajėgus moterų choras patvirtino M. K. Čiurlionio kadaise pasakytą žodį: „Ir ateis laikas, kuomet mūsų kompozitoriai atidarys tą užburta viešpatį, ir atiras širdyje nejudintus stygas, ir tuomet geriau suprasime save, nes tai bus tikra lietuvių muzika“.

Rezisieriaus Petro Maželio skoningai sugrupuota masinė scena tautiniais šokiais susilaukė aplodismentų vos uždangai pakilus. Kalvelis, Lenciūgelis, Oželis ir Malūnelis, paruosti Rūtos Motiejūnaitės ir Rimos Aukštuolio, publikos buvo sutikti su entuziazmu. Si imponuojanti ir dinamiška scena buvo suprantamiausia svetimtaučiams. Kalvelis ir Malūnelis buvo pilniai išbaigti ir efektingesni, nes buvo palydėti dainos.

Programos pabaigoje mišrus choras su kanklių orkestru atliko A. Mikulskio stilizuotas dainas. Dainose „Zveng, žirgelis lankoj“, „Rambyno baladėje“ ir „Vestuvių baladėje“ solistų įvedimas palengvino dainų muzikinės temos vystymą ir jos elementų išryškinimą. Irena Grigaliūnaitė buvo gerai girdima visuose registruose ir parodė balso grožį, nes choro ir kanklių akompanimentas buvo saikingas ir nuansavimas žavėtinas. Gera pusiausvyra tarp choro partijų ir tikslus derinimas dinaminį atspalvių padėjo ir kitiems solo balsams, kurie buvo gerai girdimi ir suprantami. Iš vyrų solo partijas atliko R. Butkus, A. Gilyis ir V. Plečkaitis. Nuotaikingame „Papatėlyje“ vietomis vyrai atliko svarbesnę dainos teminę medžiagą ir jų balsai vyraavo, neišeidami iš choro skambesio ansamblio. Bendras choro ansamblio buvo geras ir kraštutiniuose registruose, nes bosai ir labai žemuose akorduose buvo gerai girdimi, kaip ir kiti balsai. Koncertas baigtas tradicine „Namo“ ir Irving Berlin „God bless America“.

Darydamas išvadas apie Čiurlioniečių koncertą Detroite, noriu išskirti choro balsų pajėgumą ir būdingą dainų atlikimo stilių. Reikia tik džiaugtis, kad choro nykimo laikotarpyje Čiurlioniečiai tebėra gerų chorių lygyje ir tebeišlaiko savo originalų veidą. Meno vadovai daug padeda chor-

meisteris Rytas Babickas ir gera choro administracija, kuriai vadovauja Vladas Plečkaitis. Čiurlioniečiai parodė gerą chorinę discipliną scenoje ir pavzdindą susiklausymą už jos ribų. Čiurlioniečiai laimingi, kad turi meno vadovą, kuriuo galima didžiuotis. A. Mikulskui sekasi dainų meninius turtus įžvelgti ne vien gaidose, bet ir tarp gaidų. Užtai Čiurlioniečių dainavime mes pajuntame tikrą mūsų dainų dvasią, nes meno vadovas kiekvieną dainą „pastato“ kaip architektūros paminklą: duoda formą, dailina ją, ieško pusiausvyros ir tikrai ją suranda. Choras gerai išryškino ir dainų kulminacijas, kurių variantų parodė gana

daug: vienos buvo išgaunamos ilgu crescendo, kitos darant mažesnius ir didesnius accelerando, buvo staigūs ir lėti, garsūs, tyliji ir labai švelni. Tai didelis dirigento kūrybinis darbas, kalbant už estetinį skonį ir talentą. Italių kilmės mano muzikos studijų kolega po koncerto taip pareiškė: „Nesupratau žodžių, bet juos girdėjau, supratau muzikinę mintį, kuri buvo reikiama aukštos kokybės muzikinėmis priemonėmis“. Mūsų tautinis menas tebūna Čiurlioniečių gražia ir prasminga ju gyvenimo dalimi ir linkime sėkmės, kad klausytojus dar ilgiau galėtum džiuginti, nunešdami juos į kupiną tikro grožio ir gerio pasaulį.

Tel. PR 3-3226

DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKTIV, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusorija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building), Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 374-8004.

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 9 iki 12 val. vakarų.
Sėd. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą
Ofisio telef. WA 5-2670
Resid. tel. WALbrook 5-3046

Tel. Ofisio HE 4-3840, rez. 388-2333
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 6 v. popiet.
Antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt., tik susitarus.

DR. AN. RUDOKS kabinetinė perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirm., ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ketv. ir penkt. 10-4; šešt., 10-3 val.

Ofs. tel. 785-4477; Rez. 246-2839

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Endokrinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

Resid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: ME 3-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3607 West 108th Street
Valandos pagal susitarimą

Ofisio telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 6 val. vak. Šešt., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PD 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

Tel. 439-4441 — 561-4605
DR. K. A. V. JUCAS
DERMATOLOGIJOS — CHIRURGIJA
1002 No. Western Avenue
5214 No. Western Avenue
Telef. atsakomas 12 valandų.

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val.: kasdien 10 iki 12 ir 6-8 val.
Treč. ir šešt. tik susitarus

Tel. ofisio ir buto: OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį
Seštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. RELiance 3-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Šešt., 12-3 val. popiet. o trečiadieniais uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
KIDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7154 So. Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofisio tel. RE 7-1168; rezid. 289-2918

Ofisio HE 4-1818; Resid. PR 6-9801
DR. J. MEŠKASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(11-oje ir Campbell Ave. kampas)
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

Tel. 778-6365

DR. VIDAS J. NEMICKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITĖ
7051 So. Washenaw, tel. 778-6766
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinių rūmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30
Ketv. 1-3 v. vak. Šešt. 10-4 v. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Telef. — 232-4422

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisio:
111 NO. WABASH AVE.
4300 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-3149
Tikrina akis. Pritaikomi akiniai ir „Contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakarų
Ofisio tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofisio telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GR 6-0617
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisio ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1233

Ofisio val.: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 9-4 val. ir 6-8 v. vak. Šešt. 1-4 p. p. ir kitu laiku susitarus

Ofisio tel. HE 4-2123, namų GI 8-6186

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 5-8 ir 6-7 — iš anksto susitarus

Tel. ofisio PR 6-6446

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šešt. pagal susitarimą

Ofisio tel. 586-3166; namų 636-4850

DR. PETRAS ŽLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7
Seštadieniais pagal susitarimą

Konferencija etniškumo ir švietimo klausimais Baltuose Rūmuose

Antradienį, gegužės 18 dieną, Baltuosiuose Rūmuose, Washingtone, įvyko konferencija, svarstiusi tautybų ir švietimo reikalus. Konferencijos oficiali tema buvo: "Etniškumas ir švietimas" ("Ethnicity and Education"). Šią konferenciją rėmė Baltųjų Rūmų viešųjų santykių įstaiga, kartu su Valstybinių etninių studijų seimu (The National Ethnic Studies Assembly) ir su Valstybine tautinių kultūrų studijų patariamąja taryba (The National Ethnic Studies Advisory Council). Praktiškai šią konferenciją organizavo ir pravedė Specialaus prezidento asistento etniniais reikalais įstaiga, kuriai vadovauja dr. Myron B. Kuropas.

Kaip skelbė spaudai bei kitoms informacijos sritims skirtas biuletenis, šios konferencijos tikslas buvo apspausinti etninių studijų JAV ateitį bei federalinės vyriausybės vaidmenį šiose studijose. Konferencijoje dalyvavo 77 tautinių grupių atstovai bei akademikai, kurie atstovavo 21 tautybei, arba etninei grupei.

Konferencija vyko visą dieną, nuo 9 v.r. iki 5 v.v. Baltųjų Rūmų rytiniame sparne, vad. šeimos teatre.

Pirmiausia konferenciją sveikino prezidento patarėjas John O. Marsh, Jr. Jis perdavė prezidento sveikinimus, pabrėždamas, jog esą labai svarbu, kad ši konferencija duotų konkrečių rekomendacijų bei sugestijų, kurias federalinė vyriausybė stengtųsi įgyvendinti.

Po to prof. dr. Michael Pap, kuris dėsto istoriją John Carroll universitete Clevelande, skaitė gerai paruoštą pranešimą-paskaitą: "Tautinių kultūrų studijų programa". Tarp kitų, jis išskėlė mintį, kad tik neseniai JAV plačių mastu susidomėta tautiniais reikalais, arba etninėmis kultūromis. Siūlė šias studijas išplėsti visose JAV švietimo bei informacijos srityse. Jo paskaitos buvo trys koreferantai: Sveikatos, švietimo ir gerovės (HEW) viceministrė Mrs. Marjorie Lynch, Valstybinio švietimo instituto direktorius dr. Harold L. Hodgkinson ir — mums lietuviams gerai žinomas — buv. kongresmanas dr. Robert P. Hanrahan, kuris dabar yra švietimo viceministerio pavaduotojas (Deputy Assistant Secretary for Education, Dept. of HEW). Pirmieji du kalbėjo gana formaliai: kas oficialiai jų žinybose daroma tautinių-etninių studijų reikalais. G. dr. Hanrahan kalbėjo labai draugiškai, iš širdies, pabrėždamas, kad jis susidomėjęs šiais klausimais, kai jis dar buvęs Cook county, Ill., švietimo reikalų direktoriumi. Jis ten, Chicagoje, aplankęs kelias šeštadienines mokyklas — minėjo lenkus, ukrainiečius, lietuvius — kur jis taip pat sudaręs galimybes gauti kreditus už mokymąsi šiose mokyklose. Vėliau jis labai gerai susipažinęs ypač su lietuviais, kai teko dirbti Simo Kudirkos išlaisvinimo darbe. Jis žadėjo savo įstaigos visokeriopą pagalbą. (Iš čia rašančio vėliau diskusijų metu iškeltą klausimą, kaip plačiau "pagarsinti" pačių tautybių jau dabar atliekamų darbų, pvz., šeštadienines mokyklas, Encyclopedia Lituanica, etnografinę lietuvių veikalo seriją, Lituanus, dr. Hanrahan atsakė, kad reikia tiesiog nuolat eiti į vietinę spaudą, TV, vietines mokyklas, nes šioje srityje esą, to niekuomet nebus per daug: daugelis amerikiečių net nežina, kad tokie dalykai yra daromi... Dr. Hanrahan buvo taip pat viešai padė-

kota už jo pasišventimą Simo Kudirkos išlaisvinimo darbe).

Po šios paskaitos ir koreferentų pasisakymų buvo gana karštos diskusijos. Konferencijos dalyvių pakartotinai buvo pabrėžta, kad, nors graži pradžia ir yra padaryta, turint galvoje ypač vad. Title IX (of the National Education Act), bet pinigų skiriama tikrai labai jau mažai: po maždaug 2 mil. dolerių metams. Sakysime, vieneriais metais buvo įteikta daugiau kaip 1000 prašymų, patenkinti gi buvo tik... 42! Buvo siūloma suprastinti labai ilgas ir komplikotas aplikacijų formas, skirti daugiau pinigų jau dabar pačių tautybių vykdomiems uždaviniams ir t.t. ir t.t.

Visi konferencijos dalyviai pietavo kartu viename Washingtono viešbutyje. Pietų metu kalbėjo Smulkaus verslo valdybos direktorius Mitchell Kobelenski, kilęs taip pat iš Chicago. Jis pabrėžė, kad Washingtono ir apskritai visose federalinės vyriausybės žinybose turėtų būti kur kas daugiau JAV įvairių tautinių grupių aukštųjų valdininkų. Reikia patiemis veržtis, nors tai kankina esą ir nelengva. Pradžiai jau yra padaryta, bet tik pradžia.

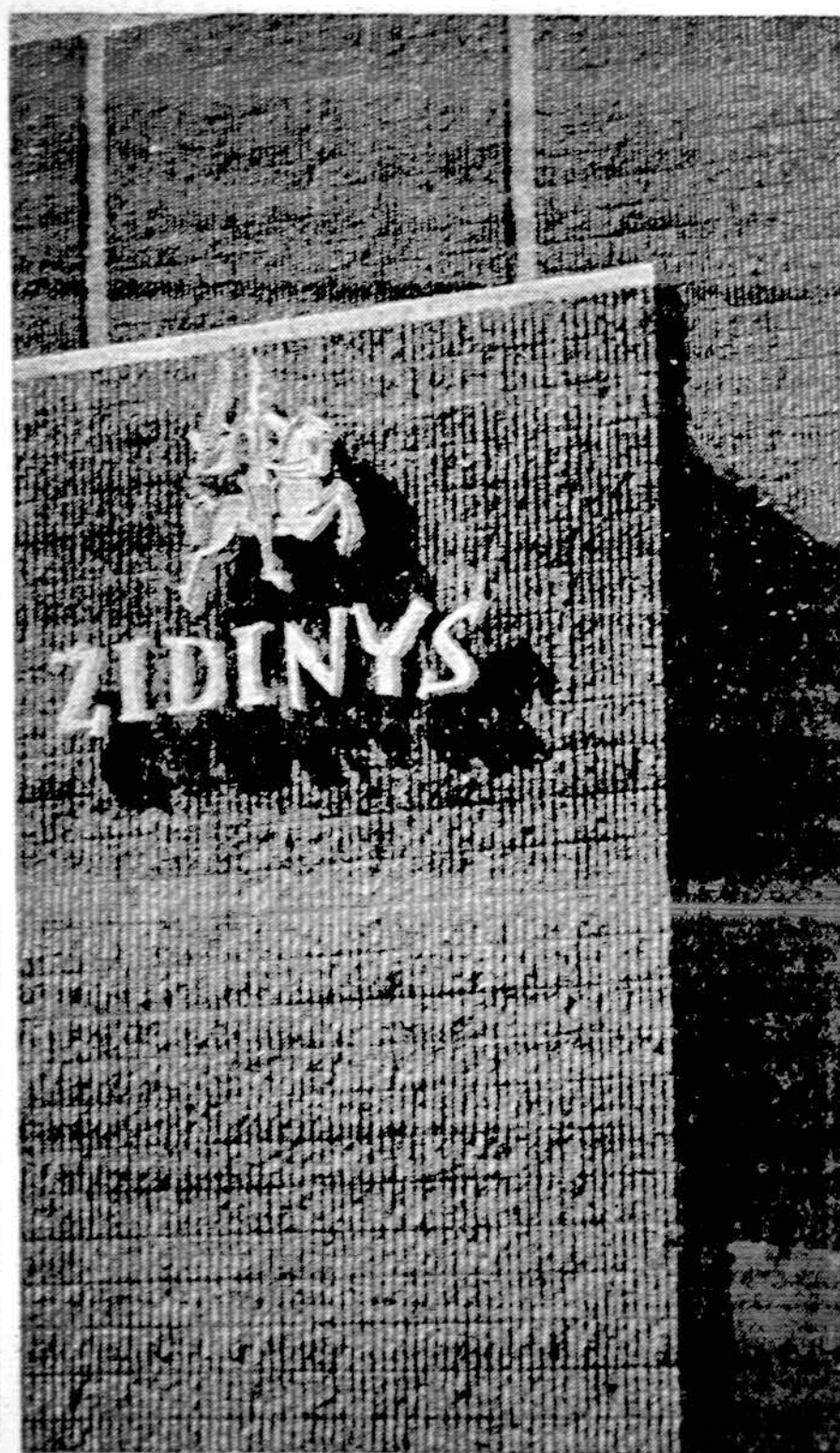
Po pietų programa buvo kiek sukeista, nes vis negalėjo atvykti Title IX "tėvas", senatorius Richard S. Schweiker: mat, tuo pačiu metu bendroje Kongreso sesijoje kalbėjo Washingtono belilankas Prancūzijos prezidentas.

Prof. dr. Francis X. Feminella, dėstas New Yorko valst. univ. Albany, kalbėjo tema: "Tautinė kultūra ir pilietybė". Paskaita buvo kondensuota, trumpa, gerai paruošta. Jo svarbiausias argumentas: JAV pilietybė jokiu būdu nereikalauja iš piliečio atsisąjūdinti savo paveldėjimo, savo kalbos, savo kultūros. JAV esančios plati srovė, į kurią įteka daug atskirų srovelių, bet šios srovelės nesimaišo. Tik reikėtų "perauklėti" ta prasme visas

JAV, ypač politikus, akademikus ir mokytojus... O tai būsią nelengva. Ši paskaita taip pat turėjo tris koreferentus: prof. dr. Dennis M. Ogawa iš Havajų univ., Paul Gibson iš Illinois švietimo dept. ir David Roth. Jie visi įdomiai paskaitą papildė ir padarė praktiškų sugestijų. Visi sutiko, kad tas JAV pilietis, kuris taip pat dalyvauja savo tautinės grupės veikloje, turįs pilnesnį, įdomesnį ir kūrybiškesnį gyvenimą.

Apie 2:30 p.p. atvyko sen. Schweiker, kuris buvo labai širdingai sutiktas. Jis kalbėjo atvirai, iš širdies. Jį įtikinusios įvairios Pensilvanijos tautinės grupės, ir jis ėmėsi darbo senate. Buvo labai sunku prarasti Title IX, o dar sunkiau esą kas metai iškovoti šiai programai finansinę paramą, nes daugelis kongreso narių, taip pat kai kurie aukšti valdininkai šiai programai nerodą širdies. Esą, visoms JAV tautyboms reikia suburti ir "perauklėti", t.y. įtikinti savo kongresininkus, senatorius, aukštųjų švietimo vadovus, kad dalykas rimtas, ir kad jam reikia skirti daugiau lėšų bei pastangų. Sen. Schweiker mielai atsakė į klausimus. Lietuvių atstovas p. A. Masionis prašė senatorių daryti žygį, kad būtų supaprastinta sunki biurokratinė evarika, prašant pinigų įvairiems darbams, ypač šeštadieninėms mokykloms. Priminė ir Kanados pavyzdį. Sen. Schweiker dėkojo už šią sugestiją. Prašė visas konferencijos rekomendacijas jam pranešti raštu.

Paskutinį pranešimą — paskaitą skaitė prof. dr. John B. Tsui: "Etninių studijų ateitis". Peržvelgęs ligi šiol atliktus darbus, jis nurodė, kad reikėtų gauti daugiau finansinės paramos, ne tik per HEW ministeriją, bet taip pat iš dviejų valstybinių fondų: meno ir humanistinių studijų reikalams (Officialiai: The National Endowment for the Humanities). Jo koreferantai

Lietuvių Kultūros židinio New Yorko architektūrinė detalė. Nuotr. V. Maželis

Nuotrauka Vytauto Maželio

Mirga Girniuvienė

VIESNAGE NAMIE

*Duys prasivėrė man, dabar viešniai,
Išmintingos ir be galo kantrios, kaip sena mama,*

*Ir kambariai, lyg susigėdusi mergaitė,
Besvajojant netikėtai aptikta,*

*Balduose ir sienose vėl užsidarė
Ir išleido kažkodėl susikrėtusią mane.*

McKINLEY PARKE

*Tiek daug juokdavau anais laikais,
Kai prūmavau aš nekalbėti
Visa tai, kas būdavo man nesvarbu.*

*Tiek daug juokdavau, tiek daug tuoj pat pamiršus.
Dar nebuvo medžių šakos
Sukumpusios, kaip tėvo pirštai.*

*Šią naktį gatvių neramūs užmojo aš klausiaus
Ir viso to, kas būdavo man nesvarbu.
Suo kažkur sulojo, katės emė gailiai kniaukė...*

*Parkas, kur mane seniai jau suviliojo
Yra man kaip meilužis nedrąsus.
Apnuoginančioj šviesosforos šviesoje jis nebeduoda
Viso to, kas būdavo man nesvarbu.*

(ang. respondents) buvo anų anksčiau minėtų valstybinių fondų programų vykdytojų direktoriai: Leonard Randolph ir Armen Tashdian. Jie nurodė, kas šių fondų yra padaryta nuo jų įsteigimo 1965 metais, bet ypač pabrėžė, kad patys šie fondai negalį darbu organizuoti: jie priima paduotus prašymus, duoda juos ekspertams apspausinti, o tada paskiria pinigine paramą. Abu fondai gauna po kelis tūkstančius prašymų kas metai, o patenkinti gali tik kelis šimtus. Ir vienas ir kitas šių fondų paskiria apie 50-70 milijonų dolerių kas metai. Iš tų sumų keliolika projektų būvę paskirta ir tautinėms grupėms, kas sudarė kelių milijonų sumą.

Baigiantis konferencijai, buvo padarytos apie 30 rekomendacijų bei sugestijų, kurios bus persiųstos valdžios organams ir taip pat konferencijos dalyviams. Visų jų čia suminėti neįmanoma. Suminėsim tik svarbiausias:

1. Skirti etniniais — tautiniams reikalams daug daugiau pinigų.
2. Įkurti šiemis reikalams specialią federalinę įstaigą.
3. Raginti šeimose vartoti gimtąją kalbą.
4. Į viešąsias ir mokyklinės bibliotekas suteikti daugiau literatūros šiais klausimais.

5. Daugiau pabrėžti baltų ir apskritai rytų europiečių įnašą.
6. Suaukti spec. kongresą šiemis klausimams nagrinėti.
7. Inkorporuoti etninių grupių atstovus į kiekvieną federalinę įstaigą ir agentūrą.
8. Suruošti panašias konferencijas su Atstovų Rūmų bei Senato nariais.
9. Perorganizuoti JAV biuro indėnų reikalams, kad jis tikrai atstovautų 200 gyvoms, veiklioms indėnų gentims.
10. Šias rekomendacijas perduoti, pasiūsti jas visoms atitinkamoms federalinėms žinyboms bei šios konferencijos dalyviams.

Kiaip jau buvo anksčiau minėta, konferencijoje dalyvavo du lietuvių atstovai: Antanas Masionis iš New Jersey ir Šas el-lutes rašantysis. Buvo susipažinta su kai kuriais gana aukštais fed. vyriausybės atstovais, užmegzti kontaktai, rasta draugų ir bičiulių...

Pasiūkus konferencijai, dalyviams buvo specialiai parodyti Baltieji Rūmai, kuriuose iš vakaro buvo labai iškilmingas Prancūzijos prezidento priėmimas-vakarienė, dalyvaujant apie 180 svečių.

Antanas Klimas
(The Univ. of Rochester)

Kai norisi pakelti ir išlenkti

PR. VISVYDAS

Dr. S. Aliūnas, ALIJOSIAUS LA-PAI. Humoristiniai eilėraščiai. Įvada parašė Antanas Gustaitis. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1975 m. Ap-lankas dail. Marijos Ambrozaitienės. Rinkinys 88 psl., kaina \$2.25, gaunamas "Drauge".

Anot Voltero, sąmojingų pasakymų nieko neįrodome. Iš tikrųjų humoras nėra paremtas nei mokslu, nei logika, nei akademi-niu orumu. Tačiau gyvenime jis praverčia kaip "placebo" tabletė, kurią gydytojai ligoniams prirašo psichologiskais sumetimais. Ją prarijus, rodo, skausmai suma-žėja.

Panašiai ir su Dr. S. Aliūno "Alijosiaus lapais". Juos vartydami, naujų teorijų nesužinosime, moralinės pažangos nepadarysi-me, bet, kaip aplanke tiksliai sa-koma, laikinai išsilaisvinsime iš įtampų.

Daktaras Aliūnas (tarp kitko, lenkų poetas humoristas Jan Sztudyinger irgi save vadi-na daktaru) mūsų išpildytino kaip pastovus juokdarys. Savo "lašais" ir "lapais" jis gydo iš-liją jau trečiuoju rinkiniu, daž-nai pasirodo literatūros vakaruose ir kas mėnesį "Drauge" sure-daguoja linksną "Spyglių ir dyg-lių" puslapį. Jo humoras tema-tiškai užgriebia platų erotikos, visuomenės ir kultūros lauką. Naujoje knygoje apdairuojamos įvairios išsivėsiškos aktualios, pa-liečiamos profesijos, vyrai ir mo-tery, Kremliaus ponai, mados, i-pročiai, dvasinio nuopolio reiš-kiniai... Žodžiu, visa plaukuota, raguota, mus gundanti bei links-minanti velniava.

Knygelė suskirstyta į keturis skyrius: Kultūros krizė, Pagundų obuoliai, Vienybė ir smala, Ba-lanos gadynė. Kiekvienas lietuvis čia atras savo skonį tinkantį a-kibrokštą, net teksta smagiai dainuškai. Dr. Aliūno sugebėji-mas šmaikščiai eiliuoti išryškė-ja kad ir šiuose kūriniuose: "Kultūros krizė", "Sniegas ir laiptai", "Kur bėga Šešupė", "Rojus ir miestas", "Smuklinin-ko malda", "Balanos gadynė".

Autorius mėgsta paralelišką visokių vaizdų ir būsenų gretini-mą. Kartais sumeta prieštarin-giausius dalykus ir tuo iškelia są-mojo kibirkštį. Pavyzdžiui, eilė-raštyje "Sniegas ir laiptai", jungdamas H. Nagio rinkinį "Mėlynas sniegas" su Augustai-tytės "Aukuro laiptais" ir dar su kitomis mėlynumo būsenomis, ne taip jau poetiškomis, Dr. A-liūnas supina gan gyvą burleską, padvelkiančią taikiu, šiltu opti-mizmu:

Vienas tuos "Laiptus" mėgsta
ir skaito,
O kitas mėgsta "Mėlyną
sniegą",
O trečias, griuvęs kur nors po
laidais,
Po Pabst Blue Ribbon
saldžiai užmiega.

Parodijoje "Kur bėga Šešupė" didinga Maironio vizija gretina-ma su nūdienos kai kada nie-kingomis realijomis. Panašiai profesorius Šalkauskio kultū-rų sujungimo tezei priešpastoma eilė mūsųose jau vartojamų "su-jungimų", kaip skaičius su van-deniū, dešrų su kopūstais, mini suknelių su barzdomis ir t.t.

Parodija nėra lengva satyros priemonė, ypač kai pamėgdžio-jami pirmaeiliai poetai ir reikia išlaikyti eilėdaros tobulumą, pri-lygtantį aniams. Ciklo "Trys po-etai apie banketą" autorius ban-do sąmojingai imituoti B. Braz-džionį, H. Radauską ir K. Bradū-ną, turį pasakyti, ne itin vyku-siaf. Bradžionio stilius tik gabiai sujaukiamas. Gi Radauskas

— tas poetinio tikslumo meistras — pamėgdžiojamas pasivaduo-jant netiksliu kai kurių žodžių kirčiavimu. Siela kirčiuojama siela, "planetās" (daug. galinin-kas) rimuojama su "paštėtuos", "gamās" (daug. gal.) su dā-mos, "srautė" (vien. vietinin-kas) su "apkiutės". Neatrodo, kad gydytojai Aliūnui čia rūpė-jo pasijuokti iš Radausko lyg ir blogai sukirčiuotų rimų. Juk mū-sų poezijos meistras su kirčiais elgėsi labai atsargiai. Gal tik "Fontano" rinkinyje keli žodžiai (tik keli) dėl anuo metu (1935) nenustatovėjusio kirčiavimo bu-vo kirčiuojami kitaip, negu da-bar rašoma žodynuose.

Dažnos kirčiavimo klaidos, tur-būt, ir yra didžiausias Dr. Aliū-no eilėdaros minusas. Tik dėl jų kai kurie gana įdomūs eilėraščiai praranda literatūrinę vertę. Eilė-raštyje "Padėka Ievai", žodis "te-nai" dukart pavartotas su skir-tingu kirčiu: tenai ir tenai. To-kių pavyzdžių galima būtų pa-žerti visą saują.

Gydytis nuo blogo kirčiavimo bent poezijoje patarčiau ne tik daktaro laipsnį pasiekusiam hu-moristui. Visi mes, ilgus metus atitolę nuo gimtosios aplinkos, sunegaliojame kalbos dalykuose, ypač kirčiavimo dėsniuose. Tai jau bendra visų mūsų liga. Tačiau literatūra sąlygų nepaiso. Kalbos dvasia reikalauja tikslu-mo. Be gero kirčiavimo negali būti gero eilėavimo, ar tai būtų elegija, ar linksma satyra. Kiekvienas nevykęs kirtis juk dar-ko ritmą. Bet poetai čia galėtų atsiliepti, jog tai yra taipgi links-ma licentia poetica. Ir mes gera dalimi turėtume su tuo su-tikti ir rytų aukštaičių atleisti, kai ne vienoj vietoj tą nuodėmę esame linkę atleisti ir Kaziai Binkiai, ir Antanui Miškiniai. Žinoma, tai dar nereiška, kad rašytojai bendrinės kalbos kir-čiavimo nepraivalėtų išmokyti ir jo paaisyti. Iš tikrųjų nesmagu su šiais kalbiniais moralais kabintis prie šiaip gan smagaus aliūniš-lo sąmojo, kurio pašlovinimą ir užkeikimą tobulais ketureiliais atliko Antanas Gustaitis knygos pradžioje. Nieko negaliu prikišti dail. M. Ambrozaitienės aplan-ko piešiniui — simboliškai taurei su leva vidury. Ją taip ir norisi pakelti, palinkėti mūsų eskula-pui Aliūnui ilgo gyvenimo ir iš-lenkti iki dugno.

V. Petravičius Skulptūra

Nauji leidiniai

Prof. dr. Antanas Maceina, kurio naujausias veikalas "Religijos filosofija" šiomis dienomis išleistas "Krikščionis gyvenime" leidyklos. (Židr. Naujasis leidinys).

• **Antanas Maceina, RELIGIJOS FILOSOFIJA.** Pirmoji dalis. Religijos esmė — Religijos Dievas. Išleido "Krikščionis gyvenime" 1976 m. Knygų serija Nr. 13. Įrašus piešė Telesforas Valius. Knyga kietais viršeliais, 336 psl., kaina \$6.00, gaunama ir "Drauge".

Tai pirmoji dalis prof. dr. Antano Maceinos didelio užsimojimo parašyti Religijos filosofiją. Puikiai kalba, kristaliniai aiškūs sakiniai pateiktas veikalas savo esme ar tik nebus labiausiai maceiniškas, nes mažiau komentuojantis kitus, o labiau patį autorį išsakantis.

Kad skaitytojas iš anksto suvoktų, kas šioje naujojoje A. Maceinos knygoje yra svarstoma ir sprendžiama, duodame čia iškarpa iš knygos pratarčių:

"Religinei šiandienos samonei svyruojant tarp 'Dievo mirties' (F. Nietzsche) ir 'Dievo išnirimo' (J. Ortega) mūsų akiraty, žmogaus santykis su šiuo 'mirusiuoju' ar 'vos įjūrimu' Dievu savaime esti svarstomas arba psichologiškas, ieškant jo pergyvenimo sienoje, arba sociologiškas, klausiant jo vertės mūsų būties gerovei. Be abejo, tai išduoda šį santykį iš sekmadienio iškilmų pirmenybės ir perkelti jį į šiokiadienio kančios bei neteisės plotmę. Šia prasme psichologinė bei sociologinė religijos sklaida gali būti mūsų amžiaus laimėjimas.

Tačiau kaip senoji metafizika religiją buvo per daug nuo žmogaus atsejusi, taip dabartinė psichologija bei sociologija religiją per daug su žmogumi susieja — net tiek, jog Dievas virsta antruoju žmogaus vardu. Senajame religijos apmąstyme vyraavo Aristotelis, naujajame vyrauja Feuerbachas: pirmasis išskėlė Dievą į nejudančiojo judintojo rangą, tarsi šventenybės susietų, įsijungusių į pasaulio judesius; antrasis nuleido Dievą į kasdienio judesius, tarsi šventenybės būtų patys šie judesiai. Šia prasme psichologinis bei sociologinis religijos svarstymas gali būti mūsų amžiaus pralaimėjimas. Aristoteliškoji prieiga prie religijos pralaimėjo žmogui, Feuerbachiškoji prieiga prie tos pačios religijos graso pavojumi pralaimėti Dievą.

Ir vis dėlto Dievas — ne žmogus — yra religijos pradininkas. Ir vis dėlto žmogus — ne Dievas — atsiliepią į šią pradžią, padarydamas religiją savo būseną. Religija laikosi tik Dievo ir žmogaus sąveika. Suvokti gi šios sąveikos esmę bei prasmę galima tik filosofinio klausimo būdu. Religija atsiskleidžia tik religijos filosofijoje, niekad ne religijos moksloje, nors šie jai būtų ir labai naudingi.

Tai gairė, kurios vedamas autorius ir mėgina šioje knygoje apmąstyti religiją santykiu kategorijos žviesoje: Dievą žmogaus atžvilgiu ir žmogų Dievo atžvilgiu".

• **AIDAI, 1976 m. balandžio mėn. Nr. 4.** Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Literatūros, apžvalgų ir techninis redaktorius — Leonardas Andriejus, O.F.M., Kennebunkport, Maine 04046. Žurnalą leidžia lietuviai pranciškonai, Administruoja Benvenutas Ramanauskas, O.F.M., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 1207. Metinė prenumerata \$12.

Šiame numeryje Juozas Vitėnas rašo apie Julijoną Būteną ryšium su jo žuvimo 25 metų sukaktimi. Du puslapiai naujų Prano Visvydo eilėraščių liudija, kad jo poezija yra įgijusi maloniai originalų veidą mūsų išeivijos Parmase. Tai saikingai intelektualiai, vietomis šaltu kristalu spindinti, vietomis šiltu kasdienybės paprastumu suminguliuotas ir poilsinis rankų nuleidimas tos ir poilsinis rankų nuleidimas kažkaip labai visvydiškai įsiderina į nelaukto vaizdo puikias eilėraščių metaforas. Aktualus ir profesionaliai paruoštas Broniaus Povilaicio straipsnis "Mūsų fizinė aplinka". Literatūrinių straipsnių smaguriai tikrai perskaitys Jolitos Kavaliūnaitės svarstymus (nors jie liečia malonius praecities laikus) "Kai kurio XVIII amžiaus prancūzų romano žmogaus dvasios aspektai". Politikams, istorikams ir panašioms riebus masalams bus dr. Alberto Geručio raštas "Kybartų aktai". Beletristikos ištroškęs gali pasimėgauti netrumpu Jurgio Jankaus šios rūšies gabalu.

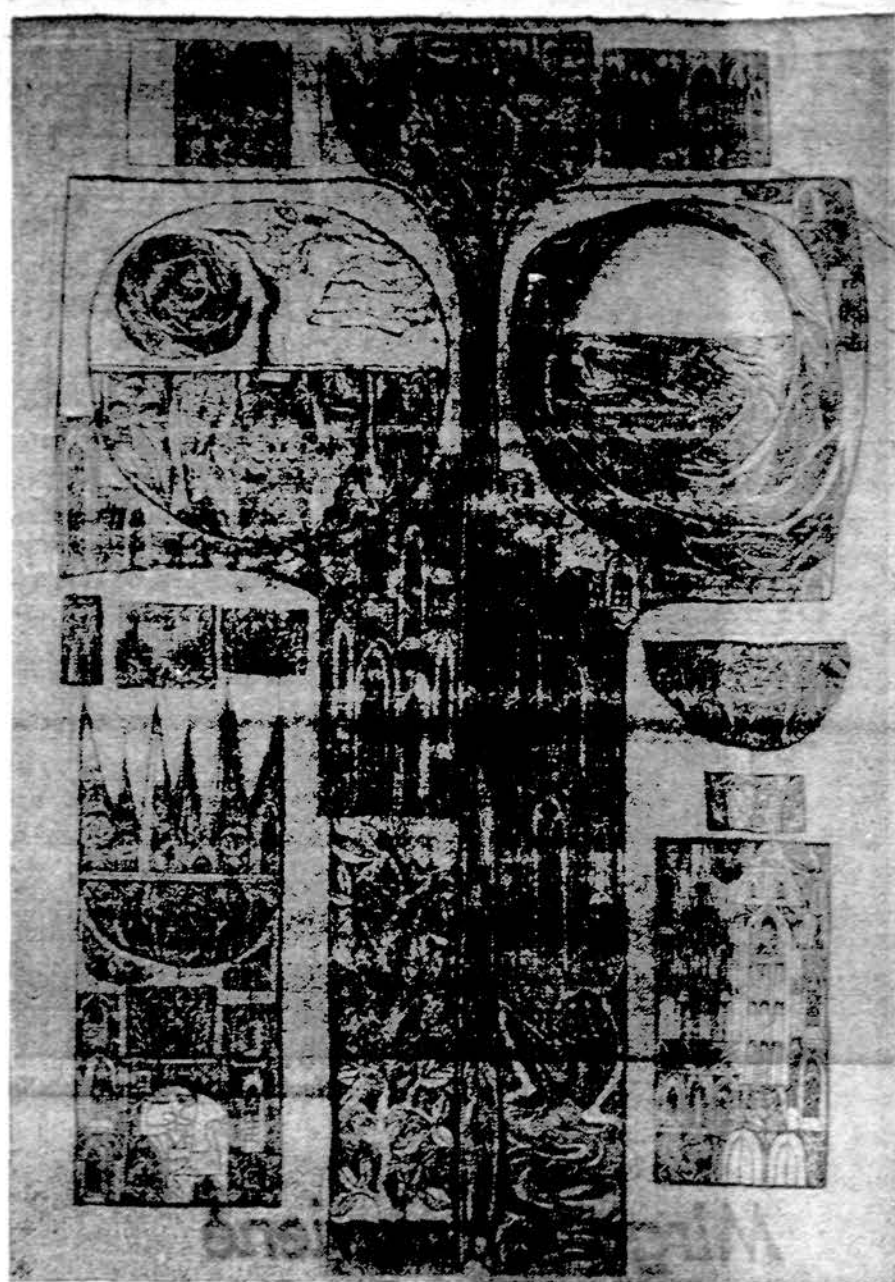
Apžvalginėje žurnalo dalyje rašoma apie Aisčio — Miškinio kartos žinomąjį literatūros ir meno kritiką, muziejinių Petarį Juodelį, praėjusiais metais mirusį Vilniuje; Birutės Ciplijauskaitės straipsniu minima dail. A. Tamošaičio 70 metų sukaktis; Algis Šimkus recenzuoja operetę "Pamario pasaka", o Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. žvelgia į dr. A. Kučo Amerikos lietuvių istoriją anglų kalba. Žurnalo puslapius puošia suakutuvininko dail. Antano Tamošaičio dailės darbų nuotraukos.

• **LIETUVOS ISTORIOGRAFIJA, 1975-1976 m. Nr. 5-6.** Kai kurie veikalai Lietuvos istorijos klausimais, parengti ne lietuvių, ne lietuvių kalba ir per paskutiniuosius keliolika metų išleisti ne Lietuvoje. Parengė Jonas Dainauskas, Library of International Relations, Chicago, Illinois. "Lietuvos istoriografija" leidžia Lietuvos istorijos draugiją, kurios reikalų vedėja yra Alicia Rūgūtė, 6547 S. Washenaw Ave., Chicago, Illinois 60629. Papildymus ir pasiūlymus siųsti Jonui Dainauskui, 4523 S. Francisco Ave., Chicago, Illinois 60632.

Minėtos rūšies rašinių šiame 456 puslapių leidinyje yra duotos 537 bibliografinės pozicijos. Iš jų 287 yra lenkų kalba. Iš lietuvių 250, ne lenkų kalba rašinių, dar 23 irgi paruoti lenkų. Tad lenkų rašinių iš viso 310. Rusų kalba 97 rašiniai, anglų kalba 91 ir t. t.

• **PASAULIO LIETUVIS, 1976 m. gegužės mėn. Nr. 23-86.** Leidinys Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaguoja Redakcinė kolegija, 6804 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Techniniai redaktoriai — Stasys Džiugas ir Pranas Razminas. Administracijos adresas: 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60626. Metinė prenumerata \$3.00.

Šio numerio temos: Apylinkės reikšmė Bendruomenės veikloje; Iš planavimo į vykdymą; III PLJ Kongreso atgarsiai spaudoje; Naujoji jaunimo sąjungos vadovybė; JAV LJS Tarybos sesija Marylando universitete; Iš kongreso užrašų; Atgarsiai ir mintys ir kt. Daug įvairiausių veiklos, ypač jaunimo, nuotraukų.

Vladislavas Žilius

Gotika

• **LAISKAI LIETUVIAMS, 1976 m. gegužės mėn. Nr. 5.** Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S. J. Administruoja Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės Jūratės Eidukaitės. Okura. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata \$6.00.

Šį kartą žurnalo puslapiuose: Ko siekia Eucharistinis kongresas (J. Vaišnys, S. J.), Bažnyčios vadovybė (Br. Kristanavičius, S. J.), Mintis dialektiniame žaisme, IV (Felixas Juzevičius), George Bernard Shaw (J. Venckus, S. J.) Kokį norėčiau turėti vyrą (N. Gražulienė), Meilė, jos psichologija (A. A.), Mūsų vaikų religinis auklėjimas (ses. O. Mikailaitė), Lyg nebūtų rytojaus (T. Pautie-niūtės poezijos rinkinio recenzija, parašyta A. Tyrulio), ir kt. Numeris iliustruotas Alg. Grigaičio nuotraukomis, tema — Horizontai.

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1976 kovo mėn. Nr. 3.** Redaguoja Redakcinė komisija. Leidžia A. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd. Hollywood, Calif. 90029. Metinė prenumerata \$12.00.

Apie baltiečių vakarą Kanados parlamente, apie operetę "Pamario pasaka" ir kt. Patriukia šmaikstis Liudo Dovydeno novelė "Mano velnias".

• **LAIVAS, 1976 m. gegužės mėn. Nr. 5.** Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuoliai. Redaguoja kun. J. Vaškas, M.C. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$4.00, kitur \$5.00.

Žurnalas savo spausdinama medžiaga yra gražus balansas bei jungtis religinio ir tautinio elemento. Nesigailima jaukių kempelių poezijai ir beletristikai. Netruksta ir tokių svarstymų, kaip šį kartą dr. V. Vynganto "Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos uždaviniai".

• **SKAUTŲ AIDAS, 1976 m. balandžio mėn.** Leidžia LSS Tarybos Pirmia. Redaguoja Sofija Jelionienė, 6111 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Aug. Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$5.00.

Skautišką veiklą gyvai atspindintis ir savo praktišką medžiagą jai talkinantis, gausiai iliustruotas skautiškojo jaunimo žurnalas.

• **EGLUTĖ, 1976 m. gegužės mėn.** Vaikų laikraštis išėjimo-

je. Redaguoja Ses. Ona Mikailaitė. Leidžia, admintė, Elena Juknevičienė ir Dan-nistruoja ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Metinė laikraščio prenumerata \$7.00. Adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260.

Mūsų rašytojų ir mūsų dailininkų skoningai prirašytas ir išpuoštas mėnesinis leidinys patiemis jauniusiems skaitytojams.

• **MŪSŲ ŽINIOS, 1976 m. gegužės mėn. 23 d.** Lietuvių jėzuitų ir jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Redaguoja kun. Alg. Kezys, S. J. Administruoja P. Kleimotas, S. J. Siunčiant "Mūsų Žinias" paštu, bent 5 dol. metams. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Turinyje: Zvilgnis į tuos, kurie skelbia Evangeliją; Mintys pirmąją vaikų Komuniją stebint; Dariaus. Gireno lituanistinė mokykla, LB Apygardos atstovų suvažiavimas; Kostas Ostrauskas apie Marių Katiliškį, Žur. Julijono Būteno akademiją, Mėgėjų paroda, Prabėgančio žmogaus vil-tis ir kt.

• **PAVASARIO DERLIUS.** Clevelando Sv. Kazimiero lituanistinės mokyklos moksleivių metraštis. 1975-1976 m. Redaguvo: Vytautas Čyvas, Andrius Kazlauskas, Sigutė Lenkauskaitė, Dalia Miškinytė ir Paulius Nasvytis. Redaktoriaus padėję mokykl. Vidauglytė. Nuotraukos: grupinės — Vlado Bacevičiaus, abiturientų — Andriaus Kazlauskos. Viršeliai: Dalios Miškinytės ir Sigutės Lenkauskaitės. Metraštį galima užsisakyti pas mokyklos direktorę V. Augulytę, 17702 Crestland Rd., Cleveland, Ohio 44119. Leidinio kaina 1.00 dol. 68 puslapių gražiai sutvarkyto metraščio turinį sudaro pačių moksleivių rašiniai ir literatūriniai bandymai.

• **ASTUNTOJI DIENA, 1976 m. Nr. 7.** Cicero Vysk. M. Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopos laikraštis. Redakcija: Vida Kuprytė, Jūratė Arštykytė, Sigutė Baltrušaitytė, Viktoras Radvilas, Edvardas Sulaitis ir Vitas Laniauskas. Laikraščio adresas: 1806 S. 49th Court, Cicero, Ill. 60650.

Leidinyje apstu ne vien tik ateitininkiškos veiklos aktualijų, bet ir šlaip straipsnių, literatūrinių nagrinėjimų ir savos grožinės kūrybos. Puslapių iliustruoti ekspresyviais piešiniais.

G. UGIANSKIENĖ DAINAVO SANTA MONICOJE

Jaunų solisčių dalia kaip paukščių — atskrenda, padalnuoja ir vėl išskrenda. Ar klausytojuose išlieka koks atgarsis bei prisiminimas, priklauso nuo giedojimo kokybės.

Štai mezzosopranas Genovaitė Antanaitytė — Ugianskienė, atskridusi nuo Atlanto prie Pacifiko, gegužės 15 dainavo Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų (ALIAS) balijje. Genovaitės žavi išvaizda labai tiko prie šaunios pokylio nuotaikos.

Repertuaras buvo sumaniai parinktas: didžia dalimi lietuviškas, lengvas, melodingas, gal šiek tiek per sentimentalus. Girdėjome: Išėjo mergelė — J. Stankūno, Tykiai, tykiai Nemunėlis teka — B. Budriūno, Der Leiermann — F. Schuberto, Žibutė — V. Paketūro, Tėviškėlė — B. Budriūno, Ašarėlės — Vanagaičio, Ramūnėlė — Gaizausko, Akimė tau parašysiu — G. Gudauskienės, arija iš Madame Butterfly — G. Puccinio, Colombetta — A. Buzzi — Plecia.

Negalima pasakyti, kad Ugianskienės balsas yra pakankamai išbaigtas ir laisvas. Dar prasikiša mokyklinio dailyrščio rašalas. Protarpiais šlubuoja tonacija. Registrų skalė dar neturi plaukiančio vietuismo, kai žemumos ir aukštumos vienodai tikina klausytoją.

Solistė gerai įsikautė į kai kurias dainas. Sėkė savitos, nešabloniškos interpretacijos. Stengėsi apžavėti auditoriją. Tai pliusai. Veržimasis į tobulesnį dainavimą ir turėtų išlikti jos vokalinio darbo pagrindu. Malonu bus ją išgirsti, sakykime, po penke-

Solistė Genovaitė Ugianskienė

rių metų. Gal tada jau ne baltiaus atmosferoje, bet grynai koncerte žmonės šauks: Bravo!

Paskutinį epitetą norisi šuktelėti pianistei Ramondai Apeikytei, gerai akomponavusiai G. Ugianskienei. Apeikytės darbas su vietiniais ir kvietais solistais yra tapęs savaime suprantama vertybe. Taip dažnai esti gyvenimui, atėniskai praeiname pro Partenoną, nešaukdami ovacijų.

Pr. V.

UŽSIENIO AKTORIAI

Daugiau kaip 700 užsienio solistų, šokėjų, muzikų, menininkų šią vasarą atvyks iš įvairių kraštų, nuo Austrijos Alpių iki tropikinio Zaire, prisidėti prie JAV 200 m. sukakties minėjimo. Kiekviena tautinė menininkų grupė paskui porą savaitių su savo programomis keliaus po JAV-bes.

KODEL TAIP MANAI, KAI DABAR MANAI

Stipriai besireiškianti Paulist Press leidykla New York'e išleido naują veikalą "Journeys. The Impact of Personal Experience on Religious Thought" (1975 m., 271 psl., popier. virš. 6.95 dol., kietais 10.95 dol.).

Tai rinkinys essays, parašytas įtakingiausių JAV katalikų mąstytojų, daugiausia liberališkesnės krypties. Veikalo redaktorius Gregory Baum, Toronto univ. profesorius ir įkūrėjas "The Economist", jiems pateikė klausimą: "Kodėl jūs taip galvojate, kaip dabar galvojate", siekdamas patirti, kokią įtaką turi religija, teologiniai mokslai ir jų pasaulėžiūros vystymai.

Taigi čia ir duoda eilę įdomių autobiografinių pasakymų tokių išmąysė, kaip Washingtono miesto kolegijos prof. E. Baltazar, Katalikų universiteto Washingtone moralinės teologijos prof. Ch. Curran, JAV viešosios opinijos tyrimų centro Chicagoje direktorius A. Greeley, Georgetowno univ. teologijos profesorė Monika Hellwig, Bostono kol. teologijos profesorius R. McBrien ir G. Moran, Šv. Kryžiaus univ. prof. D. O'Brien, Ramapo kolegijos JAV literatūros prof. A. Padovano, Howardo univ. profesorė R. R. Reuther.

Visi jie pasakojasi nuoširdžiai, atviri, nepaisydami, kad kartais jų pažiūros daugiau ar mažiau nesutampa su tradicinėmis katalikų pažiūromis, bet visi jie pasilieka nuoširdūs katalikybės sąjūdžio nariai. Besiinteruojantiems stebėti, kur krypta dabarties pirmaujančių tikybinių mintytojų galvoseną, veikalas gali būti įdomus.

(ip)

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,297.19 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,558.48 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$21,024.91 in 1 year.

19" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,596.54 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,408.95 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,551.99 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS

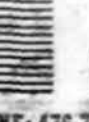
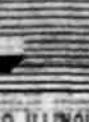
EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

DES PLAINES OFFICE:
1065 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 237-0720

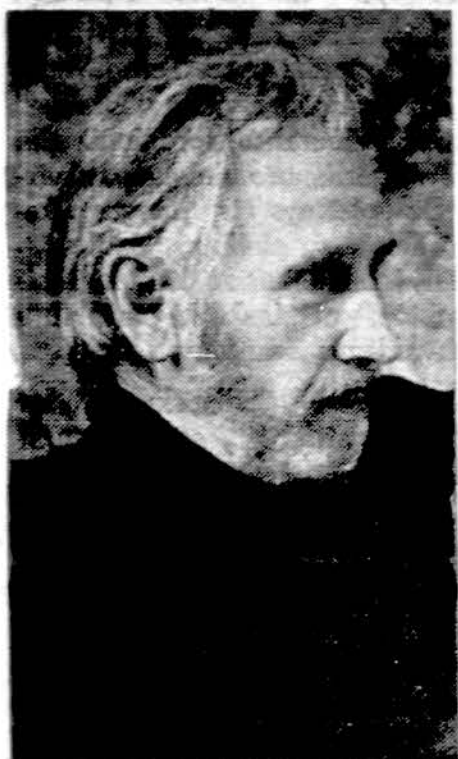
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

ALMIRA OFFICE:
344 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60642
TELEPHONE: 489-3173

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

Kultūrinė kronika

20 TAUTŲ SMUIKO MUZIKOS VARŽYBOSE

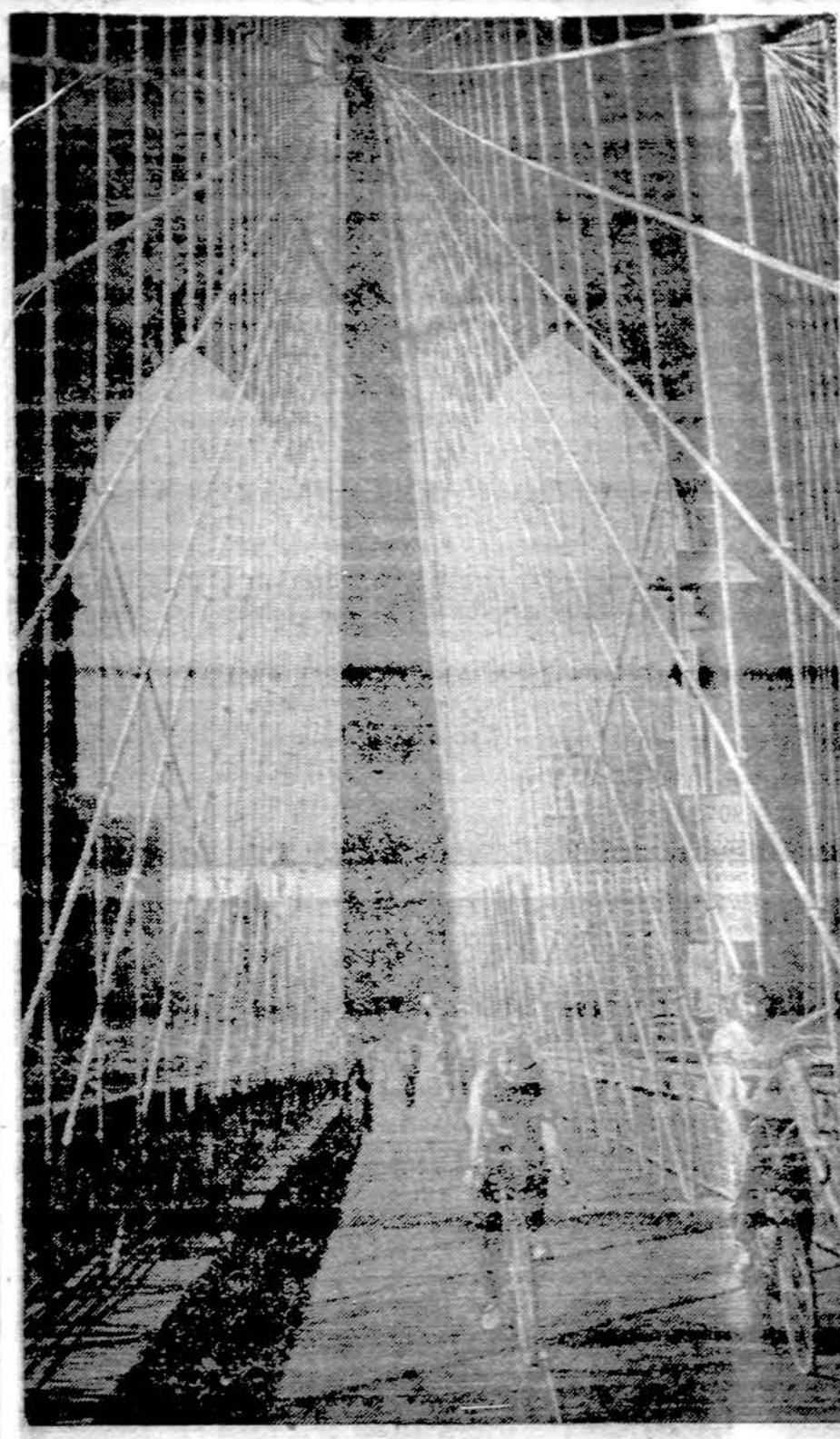
Bruselyje, Belgijoje, nuo gegužės 4 d. iki gegužės 8 d. vyko Belgijos karalienės Elizabetos įsteigtos smuiko muzikos varžybų kandidatų „stojimas“. Varžybose dalyvauja 39 kandidatai iš 20 tautų. Tarp jų Portugalija, Andora ir Danija, šalys, kurios retai kada pasirodydavo panašiuose.

Iš JAV užsirašė 5 kandidatai, iš Sovietų Sąjungos — 3. Iš Lenkijos, taip pat ir iš Japonijos — 6 kandidatai, iš Belgijos — 2. Vakarų Vokietija nedalyvauja. Iš Australijos atvyko 2 kandidatai, iš Meksikos — 1, iš Korėjos irgi 1 kandidatas. Šis pastarasis turi pradėti varžybas. Vos ne trečdalis kandidatų yra moterys.

Varžybų teisėjų kolegiją sudaro pirmininkas Marcel Poot ir nariai: Igor Oistrakh, Richardo Onoposoff, Berl Senovski, Clemens Luatcker, Maurice Raskin ir Carlo Van Neste.

Išsijojus kandidatus, prasidės tikrosios varžybos pirmąsias vietas. Laimėti jas karalienės Elizabetos muzikos varžybose reiškia išgarsėti muzikos pasaulyje. Per dvi savaites skambės Bruselio radijofone ir televizijoje smuiko koncertai.

Šios smuiko varžybos šiemet švenčia savo 25 metų sukaktį nuo jų įkūrimo.

Tiltas

Nuotrauka V. Maželio

LITUANISTIKOS PREMIJA

Lituanistikos Instituto tikrasis narys kun. dr. J. Prunskis pasiūlė Instituto prezidiumui įsteigti premiją už geriausią lituanistinį mokslo darbą ir pažadėjo skirti tūkstantį dolerių pradžiai. Kai bus sudarytos premijai skirti taisyklės, paformuosime smulkiau. Dr. J. Prunskis yra ir kelių Lietuvos katalikų mokslo akademijos premijų mecenatas.

VIDOS KRISTOLAITYTĖS DARBAI NEW YORKE GALERIJOJE

Jaunesniosios kartos mūsų dailininkė Vida Kristolaitytė šiuo metu dalyvauja aštuonių amerikiečių dailininkų parodoje, pavadinotoje „Dreams and Myths“. Paroda vyksta 47 Bond St. Gallery patalpose, New Yorke. Paroda tęsis iki birželio 27 d. Atidara nuo trečiadienio iki sekmadienio imtinai tarp 1 ir 6 val. popiet. Vida Kristolaitytė šioje kolektyvinėje aštuonių parodoje yra taipgi išstatiusi jai labai būdingus paveikslus „Auką“ ir „Miegantią moterį“.

ARK. J. MATULAČIO BIOGRAFIJA

Prof. dr. A. Kučas šiuo metu atsišė dirba prie arkiv. J. Matulačio biografijos. Nesenai paruošęs knygą „Lithuanians in America“, mūsų istorikas savo studijinius darbus bei naujų knygų ruošimą energingai tęsia toliau.

Juozas Mikėnas Karžygs (1936) Nepriklausomybės metais šį skulptūrą stovėjo Karo muziejaus bokšto šoninėje sienos pusėje. Tai prisimenama ryškiai su skulptoriaus Juozo Mikėno 75 metų gimimo sukaktimi. Skulptorius mirė Lietuvoje 1964 metais.

Ir Amerikos ukrainiečiai įsteigė kultūrai remti fondą

Įsteigto ukrainiečių fondo pavadinimas — Ukrainko-Amerikanska Fondacia. Instituciją įkūrė žymus ukrainietis advokatas dr. Roman I. Smook, gyvenęs Chicagoje. Būdamas fondo iniciatoriumi ir įmokėdamas stambesnę sumą, kuri sudarė pradinį rezervinį fondo kapitalą, dr. Smook prie fondo pavadinimo prijungė ir savo mirusio sūnaus atminimą.

Kai kuriais būdingumais Ukrainiečių fondas skiriasi nuo Lietuvos fondo. Būtent, vieno balso teisė Ukrainiečių fonde gaunama, įmokėjus 500 dol. Bet fonde gali dalyvauti ukrainiečiai 3 : 7 santykiu, tai yra, asmeniui įmokėjus 3 dol., fondas iš rezervinio kapitalo įmoka 7 dol., 30 dol. plus 70 dol. ir t.t. Šis būdingumas įgalina didesniam žmonių skaičiui stoti į fondą.

Steigiamasis Ukrainiečių fondo suvažiavimas įvyko praėjusiais metais Jersey City, N.J., kur dalyvavo atstovai žymiųjų ukrainiečių organizacijų. Po rimtų, ilgų diskusijų dr. Smook idėja buvo priimta ir ukrainiečių „fondas gruodžio 23 d. buvo inkorporuotas Illinois valstijoje.“

Ukrainiečių fondo tikslas, kaip ir Lietuvos fondo, yra rėmimas tautinės kultūros ir švietimo, leidžiant mokslo bei meno veikalus.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENE

„EXCUSE ME, MY NAME IS ROCCO PAPALEO“ yra italų filmų gamintojų žvilgsnis į amerikiečių moralinį suirimą bei sugedimą. Filmas susuktas Chicagoje prie penkerius metus. Jame išlietas pyktis ant Chicago per 1968 m. demokratų konvenciją, kuri buvo nežmoniškai spaudos, radijo ir televizijos anais laikais išpušta. Dabar, kai patys amerikiečiai iškasė didesnius, sultingesnius bei pikantiškesnius skandalus, anas liko nubiukas. O jau pavėlavimas tikrai nedovano tinas.

Ir šios rūšies pavyzdžiai dabar labai greitai pasensta. Kai prieš dešimt metų plaukai šiaušėsi, šiebt skandalingosios turtuolių puotės „La dolce vita“, filme, dabar visa tai atrodo lyg išdykusių vaikų išdaigos.

Titulinėje rolėje Marcello Mastroianni vaidina atviraširdį angliaką, atsitrenkusį iš Kanados Chicago vienos dienos atostoginiam prisivėdinimui.

Jo minkštą širdį užburia madų modeliotoja su kieta, kaip anglis, širdimi (Lauren Hutton). Besivaišydamas ją, jisai pratesia savo atostogas.

Be pinigų, Rocco bastosi tarp Clark gatvės griuvėsių ir akmenų

Filmo kokybė labai nelygi. Spalvotos nuotraukos prastos, labai jau „naminės“ rūšies. Taipgi nufilmavimas paprastas, kasdieninis, prozaškas. Režisūra senoviška, atsilikusi, nors momentais blyksteli trumpa, žavi akimirka. Pvk. Rocco pasikalbėjimai su aklu vyru.

Vaidyba puikiai išlyginta Marcello Mastroianni. Jis, atrodo, nė nemokėtų blogai suvaidinti. O tačiau jo partnerė (gyvenime irgi modeliotoja) visai nepažįsta vaidybos meno.

Filmas nesukelia užuojautos Rocco'ui. Tik kvailys gali galvoti, kad didmiesčio parkai yra saugūs vidurnaktį, kad gatvės mergina pasiūtkins menku pinigėliu, kai ji tikisi daugiau, kad gatvės slankiojančios būtybės yra draugiškos ir mielos, o modeliotojos — rimčiausios ir kilniausios.

Ignoruota deklaracija.

(Atkelta iš 6 pusl.)

pi skiemenys įsiremia į ilguosius: Miesto naktis šviesa maitina. Spektrais dūža ir skamba švesoforų lempos.

Skamba kryžgatviai, skamba Magistralių mazgai, kvartalų masyvai pražambūs (psl. 25).

Poeto jausmingumas visad žaiboja joms baime būti jausmingu. Ta kova lydimą polifonijos, įnoringo tempo, stužtinės mazaikos, visad į egocentrizmą slenkanti deklaracija. Tai savotiška išpažintis, tiksliau — išpažinties žaizdas...

Ši eilių rinkinį naudojome kaip pavyzdį, kad pirmaknygių poetų būry, nors Vladas Baltuškevičius nematomas rubrikoje „ir kiti“, jis yra ryški figūra. Ir beieškant tos „deklaracijos“, kurios ieškojo ir nerado Alfonsas, Biliauskas, tariamės tokią radę. Kartu apžvelgta ir aplinka, kurioje kūrinys ten gimsta, ir vertimas.

nimo faktoriai bei jų sąlygotu-

MIRĖ HEIDEGGER

Filosofas Martin Heidegger mirė Freiburge, pietryčių Vokietijoje, sulaukęs 86 m. Jo raštai turėjo įtakos ir egzistencialistų krypties atstovus, pvz. Jean-Paul Sartre ir kt.

THE FORTY YEARS OF DARKNESS

Apie istorinius lietuvių kovos metus. Parašė Dr. Juozas Vaišnora. I anglų kalbą išvertė Juozas Bulevičius. Si įdomi knyga gaunama DRAUGE Kaina \$2. Kietais viršeliais. — \$3

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami šis įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois. 60629

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS. Nuomoja. Parduoda, Taiso. Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas. 5610 S. Pulaski Rd., Chicago. Phone — 5814111

AUTO REPAIR
Motor tune-up, motoro, stabdžių, vairo ir automatinų transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodame ilgalaikes garantijas. TEXACO gazolinas.

IGNAS DUBAUSKAS ir PETRAS PIŠNYS
5759 South Western Avenue — Telef. 737-3988

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES. Pardavimas ir taisymas. 2646 W. 69th Street. Tel. RE 7-1944

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

— iš —
Bostono, Montrealio ir New Yorko

Dar yra vietų šiose grupėse:

liepos 14 — \$1045.00	rugėjo 16 — \$925.00
liepos 28 — 1045.00	rugėjo 30 — 725.00
rugėjo 1 — 925.00	gruodžio 22 — 875.00

Dvi naujos grupės su Varšuva (4), Krokuva (2), Vilnium (5), Druskininkais (2).
Birželio 20 ir rugpjūčio 8 — Kaina \$1136.60

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu New Yorke.

REGISTRUOKITĖS IS ANKSTO — VIETŲ SKAICIUS RIBOTAS

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

* Air Fares Subject to Changes and government approval.

Lietuviai kviečiami į ADMAVE'S CHICAGO CAMP

Perrault Falls, Ontario, Canada

prie LAC SUEL ežero

LIETUVIAI SAVININKAI

PUIKI ŽVEJYBA — PUKI GAMTA

Išnuomojami namukai — „cabins“ 4 — 5 asmenims. Visi moderniški patogumai: elektra, virimui pečius, šaldytuvai, tualetas, „shower“. Pageidaujant, valgis gaminamas. Išnuomojami laiveliai.

Dėl daugiau informacijos kreiptis į

Bernice Ukso

2439 W. 46th Street, Chicago, Ill. 60632

Tel. — LA 3-0690

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadi. uždaryta
ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak.
PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.

7 1/2% 6 1/2% 5 1/4%

Mokamas už 6 m. Mokamas už 1 m. Investavimo
certifikatus. Minimum \$1,000. Minimum \$1,000. Mokamas už
Minimum \$1,000. Minimum \$1,000. Minimum \$1,000.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMUIS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

1976 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

# 5 Birželio 14 iki birželio 29	Maskva, Vilnius, Roma	1180.00
# 6 Birželio 28 iki liepos 12	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
# 7 Liepos 5 iki liepos 19	Maskva, Vilnius, Roma	1160.00
# 8 Liepos 12 iki liepos 26	Maskva, Vilnius, Sveicarija	1206.00
# 9 Liepos 19 iki rugpjūčio 2	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
# 10 Rugpjūčio 9 iki rugpjūčio 23	Maskva, Vilnius, Roma	1160.00
# 11 Rugpjūčio 16 iki rugpjūčio 30	Maskva, Vilnius, Sveicarija	1206.00
# 12 Rugpjūčio 23 iki rugpjūčio 7	Maskva, Vilnius, Ryga	1051.00
# 13 Rugpjūčio 20 iki rugpjūčio 28	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 14 Spalio 4 iki spalio 13	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 15 Spalio 11 iki spalio 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 16 Lapkričio 1 iki lapkričio 9	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
# 17 Gruodžio 7 iki gruodžio 15	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
# 18 Gruodžio 20 iki sausio 4	Maskva, Vilnius, Ryga	876.00

KAINOS PADUOTOS YRA NUO NEW YORKO ARBA BOSTONO — NUO CHICAGO REIKIA DAR PRIDėti \$119.00

VISAS GRUPES LYES PATYRĖ VADOVAL VISOS GRUPES BUS 1 DIENĄ VEŽAMOS Į KAUNĄ, TAIP PAT IR Į TRAKUS 1/2 DIENOS

Lietuvių ekskursija į Meksiką — 7 dienos — tik \$300 (po du į kambarį). Išvyksta gruodžio 4 d., 1976

1977 m. vasario mėn. ekskursija į Havajus

SKUBEKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAICIUS RIBOTASI

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Air fares subject to change and/or government approval.

Taip pat darome dokumentus giminių tikvietimui į Ameriką pasisvečiuoti.

Ignoruota deklaracija, nuneigtas manifestas

JURGIS GLIAUDA

Vilniškė „Vaga“ pernai išleido pirmąjį poeto Vlado Baltuškevičiaus eilių rinkinį „Saulės židiny“. Poetas gimė 1939 metais sausio 26 d. Marijampolės apskr., Liepynų kaime. Studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą Valskybiniame Vilniaus pedagoginiame institute. Kurį laiką dirbo leidyklos „Mintis“ skyriuje Kaune. Vertėsi poezijos ir prozos vertimais į lietuvių kalbą. Pirmieji jo eilėraščiai pasirodė periodikoje 1958 metais. „Saulės židinyje“ 53 eilėraščiai. Tenka galvoti, kad rinkinys sudėti poetui būdingiausi kūriniai.

Idomu, kad pirmosios knygos poetui teko laukti, po debiuto periodikoje, net septyniolika metų. Jam tenka turėti savo pirmąją knygą, 36-rių sulaukus. Septyniolika metų ilgas tarpas, per kurį poetas niekad nelieka tas pat. Tenka galvoti, kad „Saulės židiny“ yra atrinktas rūpestingai, neskubomis. Jeigu taip, toks ilgai brandintas rinkinys privalo būti deklaratyvinės prigimties. Knygos aplanke pažymėta, kad poetas vertęs „užsienio poezijos ir prozos kūrinių“. Autorių nenukrypiama suslepia vertėjo palinkimą į užsieninių kūrėjų. Jeigu vertimai buvo neįsakyti, bet kūrybinės filosofijos diktuoti, nesunku susekti įtakojimą Vlado Baltuškevičiaus kūrybinį sąskambį su vėrčiamuoju autoriumi.

Pirmosios knygos, kurias „Vaga“ leidžia, turi tam tikrą stigimą, skambančią, nori nenori, savotišką įspėjimą. Dešiniame aplanke kampe ir viršelyje ir tituliname puslapyje riogso „P.K.“ raidžių hieroglifas. Kokios tad tendencijos: ar tai paskata susidomėti debiutine knyga, ar tai kvietimas nebūti per daug reikliu pirmajai poeto knygai?

Toks „novatoriškas“ įrašas knygos viršelyje komiškai primena įdeginamą gyvulių žymėjimo ženklą. Buities muziejuose yra tokių senų žymeklių. Visad su šurpu matau tokius sunkius, metalinius „ear markers“, kuriuos, ant žarijų įkaitinę, išdeginavo bandos savininko ženklą gyvulio ausyje arba kur nors ant šlaunies. O kadaise, prisiminti sleiktu, šitaip žymėjo vergus. „P.K.“ įdeginama pirmosios knygos viršelyje, ir autorius ritasi iš kiaušinio. Sveikti gyvi!

Dailininkas R. Dickavičius paklojo oranžiniame viršelyje saulės protuberancų lauką. Aplanke viduje poeto atvaizdas ir jo autografas. Tiražas 6000 egz. Knygos kaina — 25 kapeikos. Rusiškos metrikacijos tekste knyga pavadinta „Očag solnca“. Rusiškas „očag“ atitinka angliškąjį „hearth“ arba „home“. Tad pavadinimo vertimas rusų kalbon skubus ir neįprastas, neatitinka lietuviško pavadinimo giliaprasmišumo subtilumo.

Tokie yra metmenys aptariant kišeninio formato, 70 puslapių knygutę. Bet to neužtenka. Tai tik knygos pasirodymo faktas ir knygos materija. Knyga, kaip žmogus, ne skeleto stambumu, ne raumenimis gyva, bet savo dvasia, kūrybine agresija, deklaracija ir savo vieta aplinkoje. Knyga, kuri nekovoja, neįdomi. Knyga, kuri nedrįsta, anemiška knyga. Knyga, kuri nesuviskino savo maisto, ligonė. Tuo skiriama lektūra nuo literatūros.

Ši trumputė eskapada į definicijas yra išprovokuota... LTSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininko Alfonso Bieliausko ir tos sąjungos poetų sekcijos pirmininko Antano Jonyno pasisa-

kymų. Penktame ir trečiame š. m. „Literatūros ir meno“ savaitraščio numeruose prozininkas ir poetas paskelbė savo pasisakymus jų organizacijos plenume.

„Poezija yra neramiausias žanras“, tarė A. Jonynas. „Noriu kalbėti apie visų sunkiausių literatūros žanrą — poeziją“. Tikrai nelengva mums suprasti šią poezijos definiciją. Kaip kiekvienas pašaukimas, pašaukimas niekad nėra asmeniui sunkus. Sunkus tegali būti idealo siekimas, bet ir čia darbas ir pastangos sudaro egzistencijos prasmę. Dar sunkiau sutikti su poetų sekcijos pirmininku dėl kito jo pareiškimo: „Mes, vyresnieji, (poetai) turime tik vieną misiją — perduoti jaunimui raudonąją vėliavą“.

Baigęs Maskvoj politinės literatūros mokslus ir pradėjęs savo poetinę karjerą „ultra-pilietiška“, poema „Laiškas vadui“, t.y. J. Stalinui, negali kitomis akimis matyti „misiją“. Komiška, kad A. Jonyno frazeologija buvo neapdairi. Rašytojų sąjungos suvažiavime jo noras „perduoti vėliavą“, skamba kitaprasmiškai: „pavargome nešti ir nusikratome“. „Pilietiškas“ pareiškimas turėtų būti kvietimas nešti tą sunkią, raudoną vėliavą kartu!

Literatūrinio gyvenimo faktų akistatoje tenka abejoti, ar poetų sekcijos pirmininkas kalbėjo jaunųjų poetų, debutantų, poetinių nuosirdulių vardu? Ar nežiūrį jaunieji į sunkią „pilietiško“ misiją, tai yra ištikimumo partijos doktrinai stichiją kitomis akimis? Ar jie atvirai nesi- baido „pilietiško“ pelkės, kad juos neįtrauktų į „pilietiško“ dugną, ir ieško kulgrindų tą pelkę pereiti?

Visa tai gerokai ryškėja, stebint čia aptariamąjį „Saulės židinį“. Kalbėdamas apie „poetus — socializmo pergalės vaikus“, „apie knygos pilietišumą“ iki pat suktu komplimento mielam mano klasės draugui, aušrokiui Antanui Miškinui („jis pradėjo šiltai žiūrėti į dabartį“) — A. Jonynas nekalbėjo jaunųjų poetų vardu. Jaunieji ir debutantai, kaip ir visas gilesnis kūrybinis LTSR pasaulis, neša sunkųjį Si-zifo akmenį. Tas akmuo — akvilibristiškas derinimasis prie SS SR KP CK (skaityk: Sovietų sąjungos komunistų partijos centro komiteto) nutarimo „Dėl literatūros ir meno kritikos“.

Tas nutarimas nėra kokios neva religinės enciklikos moralus įpareigojimas, bet valdymo aktas. Nutarimui privalu paklusti, arba...

Ir dar daugiau, kūrybos žmogus turi kafiškai rodyti dėkingumą partijai, kad toks nutarimas paskelbtas, kad nurodyta kurlink eitina kūrybinio darbo labirintais, kur vartyti kartais labai besiožiuojantį Pegasusą.

Vladas Baltuškevičius nušouliavo savo Pegasusą į saulės židinį Septyniolika metų laukęs savų knyginių debiuto, poetas parinko savo Pegaso šuoliams protuberancas išmargintą saulės piešinį. Poetas yra vienas iš dvidešimties poetų, kurie 1969 — 1975 metų periode pasirodė su savo pirmomis knygomis. Šešerių metų periode kai kurie poetai jau pastebėti, įvertinti. „Kokię vėjai vyrauja nūdienės poezijos atžalyne?“ rūpestingai klausia Alfonsas Bieliauskas. Ir atsako patys sau: „Aiškus broko arba, kaip kas sako, niekalo, poetiniuose debiutuose nebuvo pastebėta, ta- čiau didelio džiaugsmo jie taip pat nesukėlė“.

Poezijos dienų vaizdai Chicagoje

Poezijos dienos Chicagoje, rengiamos Jaunimo centro, šiemet gegužės 21-22 d. praėjo dideliu pasisekimu. Programa buvo aukšto lygio, niekur nenupiginta, įvairi, sutraukusi gausų būrį publikos. Ši poezijos šventė plačiau buvo aprašyta „Draugo“ dieninėje laidoje praėjusį antradienį ir ketvirtadienį. Kultūriniam priede čia duodame anų Poezijos dienų nuotraukinį montažą. Viršutinėje eilėje, kairėje — Aldona Aistienė po Jono Aisčio filmo premjeros gegužės 21 d. Jaunimo centro kavinėje dalinasi su klausytojais atsiminimų pluoštais ir kalba apie kai kurių Aisčio eilėraščių genezę bei poeto požiūrį gyvenimui ir literatūrai; dešinėje — Poezijos vakarė gegužės 22 d. savo poeziją skaito svečias iš Montrelio (Kanados) poetas Henriks Nagys, drauge veddamas šiltą pokalbį su klausytojais. Vidurinėje eilėje, kairėje — folkloristė Elena Bra-

dūnaitė, Poezijos dienos skaičius paskaitą tema „Pirmąpradė poezija — liaudies daina“, kalba po to sekusiame Tautosakos ir tautodailės archyvo atidaryme gegužės 22 d. Jaunimo centre; dešinėje — poetė Liūnė Suteima Poezijos dienos, kur ji gegužės 22 d. Poezijos vakarė skaitė naujausią savo poeziją. Apatinėje eilėje, kairėje — jauniausios mūsų rašytojų kartos atstovė poetė Austė Pečiūraitė skaito savo eilėraščius Poezijos dienų vakarė gegužės 22 d. Jaunimo centro kavinėje; viduryje — poetė Julija Švabaitė-Gylienė Poezijos vakarė, kur ji deklamavo naujosios savo eilėraščių iš rengiamo spaudai trečio rinkinio „Parvežk man tėviškės žemės“; dešinėje — Kazys Bradūnas Jonui Aisčiui skirtame vakarė gegužės 21 d. Jaunimo centro kavinėje kalba apie poetą ir jo kūrybą. (Nuotr. Lietuvių foto archyvo)

Žinia, A. Bieliauskas yra prozininkas, arčiau tad prie savųjų materijos, prie realistinio vaizdo, jam tad drąsų ir „realiai“ rūkio savo Pegaso šuoliams protuberancas išmargintą saulės piešinį. Poetas yra vienas iš dvidešimties poetų, kurie 1969 — 1975 metų periode pasirodė su savo pirmomis knygomis. Šešerių metų periode kai kurie poetai jau pastebėti, įvertinti. „Kokię vėjai vyrauja nūdienės poezijos atžalyne?“ rūpestingai klausia Alfonsas Bieliauskas. Ir atsako patys sau: „Aiškus broko arba, kaip kas sako, niekalo, poetiniuose debiutuose nebuvo pastebėta, ta- čiau didelio džiaugsmo jie taip pat nesukėlė“.

„Nuo jaunųjų lyrikų priklauso visos mūsų poezijos ateitis“, re- verčia gerai prijaunkinta, išvirši-

tas posakis šifruotinas. Jo pranešimo leksikoje mirga posakiai „sujmantrinta poezija“, „manijant poezija“, „deklaracinė poezija“. Jeigu per daug „imant-rumo“ blogai; jeigu per mažai „pilietinės manifestacijos“ irgi negerai. Tad kur tarp tų kraštuti-nių turi sutilti poezija, kuri ir „niekalo negamina“, ir paskai-toma, ir nėra plakatinė. Ne-nuostabu, kad poetų eskapados į „neutralumą“ vis dominuoja „Pergalėje“, „Nemune“. Skamba tai ir knygoje. Antika, lietuviška antika, gamtos poezija, floros ir faunos neretai pūkūs vaizdai — visa tai „neramiausias žanras“ pa-verčia gerai prijaunkinta, išvirši-

niai labai plačia stichija. Neretos platoniskai eunuchiškos temos. Nekaltučiai filosofavimai. Ir taip nusakome ne dingstimi išdai-gauti, ką nors nuskausti, užgauti, bet rūpestingai peržvelgus daug duomenų. Kada nors atsiras ty-rinėtojai, kurie klasifikuos poeti-nius LTSR poezijos siužetus.

Iš dvidešimties poetų debiutantų, per šešerius metus išlei-dusių pirmąją knygą, Alfonsas Bieliauskas pastebėjo ir iš suva-žiavimo ambono išvardino šiuos laiminguosius: Dalia Saukaitytė, Aldona Pušytė, Petras Palilio-nis, Marytė Kontrimaitė, Alfre-das Šimkus, Rimgaudas Graibus, Gražina Cieškaitė, Algiman-tas Kaminskas. Vladas Baltuške-

vičius liko pastraipoje „ir kiti“. Toje pastraipoje liko dvylika pir-maknygių, dvylika poetų debiutantų, šešerių metų bėgyje pra-gauti, ką nors nuskausti, užgauti, bet rūpestingai peržvelgus daug duomenų. Kada nors atsiras ty-rinėtojai, kurie klasifikuos poeti-nius LTSR poezijos siužetus.

Tenka, siekiant sugriebti at-rankos reiškinį visoj jo masėje, sukoncentruoti dėmesį ne į pa-rinkimų paženklinimą, bet į nuskandintą rubriką „ir kiti“. Iš to fakto išsunksime daugiau pažintinės medžiagos, nesiekda-mi kokių nors kritinių ar sarkas-tinių užuominų. Vladas Baltuš-kevičius, septyniolika metų lau-keš savo debiutinės knygos, iš-leido ją saulės protuberancų kil-

ties židiniams padengtu viršeliu. Aišku, vyraus niekuo dėtas dėl aplanke piešinio, bet tai būdinga. Tai poetinio siekio alegorija. Kaip žinia, protuberancai yra ato-miniai sprogmens saulės pavir-šiuje. Neseniai poeto Tomo Venc-lovos epizodą lyginau „Drauge“ su protuberanco sprogitu. Čia tą alegoriją provokuoja pats vir-šelio piešinys ir knygos teks-to dermė su piešiniu. „Saulės ži-diny“ kažin kurioje kampu užsi-kabino, neįplaukė į parinktųjų pavardėmis išvardintųjų būrį.

Ar stoka „pilietiško“, ar „sujmantrinis“, ar „džiaugsmo nesukelimas“? Bendro ir ru-dėtingo debiutinės knygos pasirodymo sąlygų kontekste, atrodo, prieš akis painoka teorema. Ir užkliuvę už A. Bieliausko nostal-gijos „poetinė deklaracija“, „poetiniams manifestui“ debiuti-nėje knygoje, nukreipiame žiūro-nus kaip tik ta linkme.

Knygos metaforų gausa, meto-imųjų skambesys, dažnų para-doksų kaskados, ir ironijos šyps-nys ir užguito akmeismo spektras — visa tai lyg scenos užuolai-dos atsiskleidžia, ir nustebe regi-me poetinę deklaraciją, visiškai neunisoninę su „Dėl literatūros ir meno kritiko“ nutarimo tonais.

Du posmai iš pernai madin-gos „Čiurlioniaus“, iš ciklo, iš ei-lėrašio „Karalių pasaka“ (psl. 49):

Kaip brangų brangų brangak-menį žibų

Nuo amžių nuo amžių

Mes laikom lietuvišką mažą sodybą

Ant savo plačiųjų delnų.

Mes laikom saulę — židinio liepsną

Su jos aistra ir aitra.

Ir amžiais laikysim. Praamžius mums liepia —

Tai mūsų garbė ir dora.

Ar tatau nėra ta deklaracija, kurios nieko A. Bieliaus-

kas šešerių metų poezijos debiutantų derliuje. Jis, aišku, matė tą deklaraciją, bet matyt jos neno-rėjo.

Tos ignoruotos deklaracijos ženkle sutinkame knygą. Suprantama, deklaracinis akordas su čiurlioniškais karaliais, nėra nei knygos motto, nei herbas. Rinkinio ertmėje sutinka skaityto-ją įdomi polifonija. Kai kur ego-centriniai akordai, būdingi jau-natviškam poeto „Sturm und Drang“ periodui. Gal būt, šie ei-lėraščiai patys ankstyviausi? Bendroje medžiagoje šie strate-giniai posmai nelyginant vė-t-rungės, rodančios knygos vėjų kryptį. Bendroje nuotaikoje leng-va pajusti nepasitikėjimą būtimi, jos trapumą, kur žėri melanco-liški tvirtinimai:

Ir byra šerkšnų druska iš žydrumos ledinės

Zemės dangaus.

Zvaigždžių dar ieško žvilgsnis paskutinis

Nurimusio Žmogaus (psl. 33).

Neretai galima sugauti at-sargų makabriškumą, tokį ryškų Edgar Allan Poe strofose. Vladas Baltuškevičius mėgsta alegoriją, nešablonišką simbolį. Jo ego-centrizmas turi romantiškumo skraistę, kas neužgesina sarkas-tiška makabriškų pustonių:

Nuo amžių taip. Nieko, Nekeikim.

Grandinė grandis prie grandies.

Paliekam vaikui, jiems įteigę Viltis viltingiausios Vilties (psl. 41).

Jeigu Mačernis būtų buvęs per-dėm E. A. Poe įtakojamas, gal būt, jo eilių siužetai panašėtų į „Saulės židinio“ medžiagą? Gal būt, jie panašėtų į tuos savai-mingus eilėraščius — deklaraci-jas? Juo labiau poetas ženkls pastangomis išgauti eilėdaros garą. Kai kada metras suskamba antikinės eilėdaros metru: trum-(Nukelta į 5 pusl.)